

nous horitzons

Número 39 — Gener de 1978

EL IV CONGRÉS DEL PSUC

Partit de masses

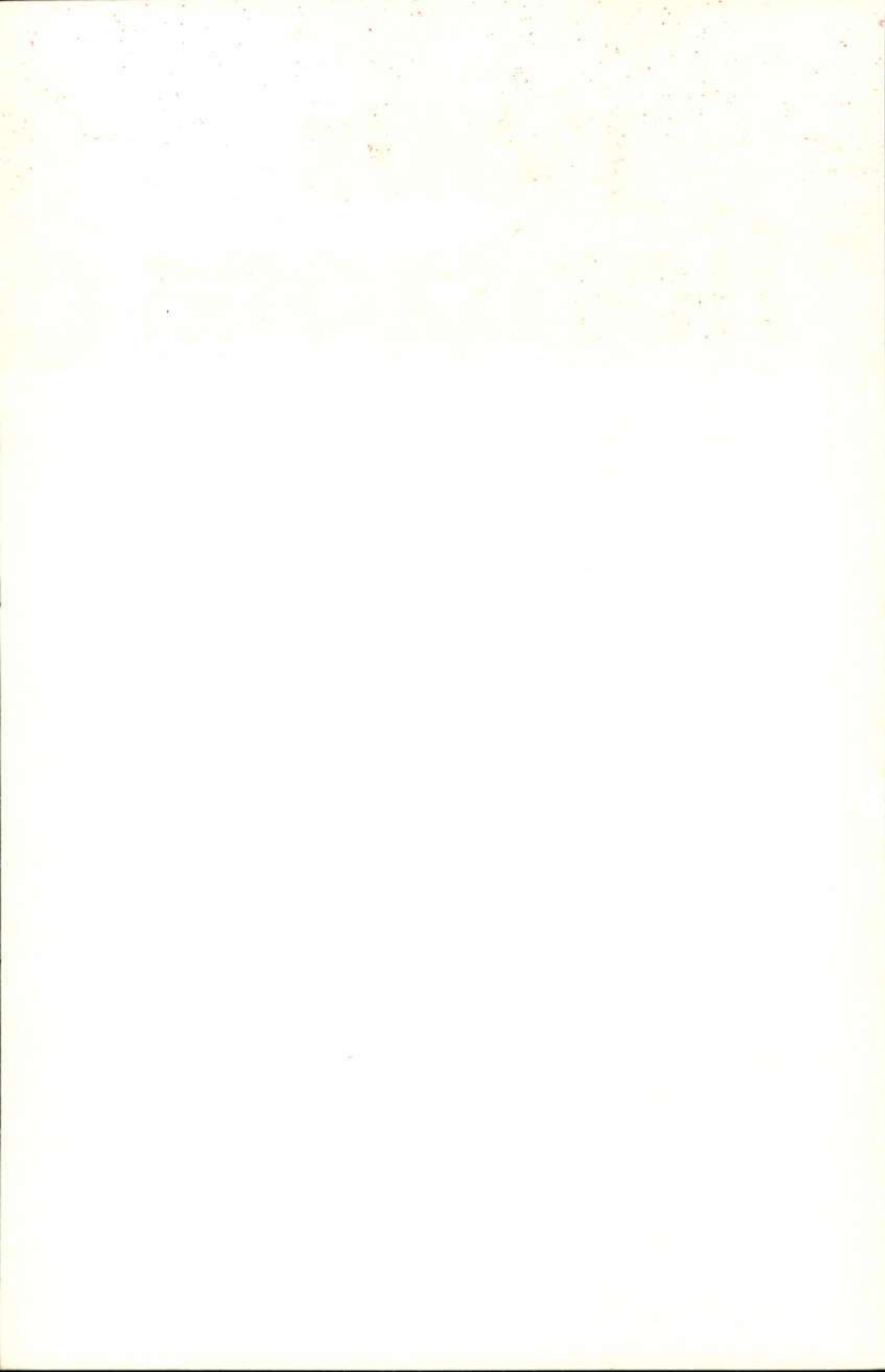
Partit i sindicat

* * *

Partit de govern i de lluita, per G. Cerveti

Economicisme i moviment obrer

Gais sense power

nous horitzons

Número 39. Gener de 1978

IV CONGRÉS

El partit de masses i les resolucions al IV Congrés

Joan Sanjuan

Pàg. 3

Un debat per iniciar: partit i sindicat

Jaime Aznar

Pàg. 9

Comentaris sociolingüístics a propòsit del IV Congrés del PSUC

Francesc Vallverdú

Pàg. 15

Partit de govern i de lluita

Gianni Cerveti

Pàg. 19

Retalls

Pàg. 28

Economicisme i moviment obrer

F. Fernández Buey

Pàg. 29

Sanitat i eleccions municipals

Nolasc Acarín i Antoni Arteman

Pàg. 33

Tot rellegint la «Revista de Catalunya» (1938)

Ignasi Riera

Pàg. 41

Congrés de periodistes

Rafael Pradas

Pàg. 45

Retalls

Pàg. 50

Gais sense power

Antoni Batista

Pàg. 51

DOCUMENTS

Quina austeritat?

Pàg. 59

Crida contra la repressió a Alemanya

Pàg. 61

LLIBRES

El paro

Alberto Fernández

Pàg. 63

Cuadernos Cénit

Pàg. 63

Eurocomunismo y socialismo

Fernando Claudín

Pàg. 64

Director periodista: Andreu Claret

Director responsable: Joaquim Sempere

Consell de redacció: Roser Argemí
Francesc Artal
Esther Berenguer
Francesc de Carreras
Andreu Claret
Joan Gay
Jordi Guiu
Antoni Lucchetti
Ignasi Riera
Joaquim Sempere
Laura Tremosa
Francesc Vallverdú

Consell assessor: Pere Ardiaca
Ricard Boix
Maria Dolors Calvet
Alfons C. Comín
Xavier Folch
Josep Lluís López Bulla
Joan Ramos Camarero
Rafael Ribó
Enric Solé
Jordi Solé Tura

Secretari de redacció: R. Bru

Disseny: Loni Geest i Tone Hoverstad

Edita: Catalana de Publicacions
Reunides, S. A.

Redacció i administració: Vallespir, 171 - Barcelona

Producció: Fotografia Industrial Rodríguez
Gran Vial, 9
Montornés del Vallès
(Barcelona)

Preu de l'exemplar: 75 ptes.

Subscripció per 12 números: 900 ptes.

Publicació mensual

El partit de masses i les resolucions al IV Congrés

Joan Sanjuan

En les resolucions entorn al Projecte de Programa del PSUC elaborades de cara al IV Congrés pels diferents col·lectius del partit, l'apartat sobre l'organització del partit de masses té un gruix considerable. Malgrat tot, el tema no ha estat abordat ni amb la profunditat ni amb l'extensió que calia preveure.

A l'hora de referir-nos al partit de masses ens trobem, per un costat, amb una manca considerable d'elements teòrics en què recolzar-nos, per l'altra, amb una nova situació de legalitat que té poc a veure amb la clandestinitat i amb l'etapa de tolerància. La temptació d'emmirallar-nos en els partits «eurocomunistes», concretament el francès i l'italià, és molt gran. Però, fins i tot en aquest cas, ens trobem amb dificultats en voler transplantar experiències. Cal tenir en compte que partim d'unes premisses diferents: el PSUC és un partit tot just legalitzat en una democràcia que comença. I encara més, allò que hem definit com la revolució de la majoria, i que condiciona la necessitat del partit de masses, se'ns presenta com un camí verge que anem obrint molt lligats a la situació concreta de cada país i a les característiques pròpies de cada partit.

El ple del Comitè Central del PCE celebrat a Roma l'any 1976, encara en la illegalitat, va significar un avenç molt seriós en l'elaboració sobre el partit de masses. La idea de transformar les cèl·lules en agrupacions, on evidentment no s'apuntava un simple canvi de nom, va significar una modificació substancial de les nostres formes i mètodes organitzatius.

El Ple de Roma definí el paper de les agrupacions, plantejà els diferents graus de militància i abordà la relació, més enllà del marc orgànic regular, amb simpatitzants o nuclis d'influència. Avui, tots aquests conceptes han esdevingut patrimoni del Partit, si bé encara hi ha serioses incomprendiments pel que fa a l'aplicació concreta.

Aquestes incomprendiments apareixen en algunes resolu-

cions, amagades sota preocupacions moltes vegades justes, com són l'absentisme i l'escassa activitat de molts militants. Però, en fer aquest tipus de valoracions, ¿no estarem negant la possibilitat de la forma laxa de militància?, ¿no estarem preconitzant un partit d'activistes? ¿Quants comitès no desvien els problemes d'una possible manca de direcció cap a la poca activitat de la base del Partit?

L'agrupació del Banc Central de Barcelona l'encertava quan deia en la seva resolució que pel que fa a la militància «l'adhesió expressada en la sollicitud del carnet i en el pagament regular de la quota és suficient per començar», i quan a continuació escrivia: «cal assumir els diferents nivells de dedicació». Cal tenir molt clar que no serem mai un partit de masses si no disposem d'una «zona tova» de militància, i que això no està en contradicció ni amb el caràcter revolucionari del PSUC, ni amb el manteniment d'unes estructures organitzatives sòlides, ni amb el més alt grau de responsabilitat i de militància política.

És evident que cal fer esforços per augmentar el nivell de militància. I això cal fer-ho sense que ningú no se senti marginat o recriminat. Personalment estic fart d'assistir a assemblees de partit d'organitzacions de base on la major part de la reunió consisteix en una immensa bronca als militants per la seva poca activitat; mentrestant, no es donen elements polítics, no s'explica com s'ha de treballar.

Una altra incomprensió consisteix a no col·locar en el centre de l'activitat organitzativa del Partit la tasca de reclutament. El creixement és, per entendre'ns, el doll d'aigua que permet regar els diversos components de l'espai organitzatiu: estructura, quadres, activistes, zones d'influència... La baixa proporció entre nombre de votants del PSUC i nombre de militants, comparat amb els índexs assolits pels partits comunistes italià i francès, fa pensar que el grau d'influència del PSUC no s'ha capitalitzat encara en increment i millorament de l'organització. En cap resolució no hem trobat referències a la necessitat d'engruixir més el Partit i com fer-ho.

Sí que preocupa, moltes resolucions ho expressen, la formació política dels militants i el millorament de l'estructura organitzativa. Preocupació justa que, en algun cas, haurà de resoldre's amb iniciatives concretes, com pot ser la creació d'escoles de quadres, per posar un exemple.

L'aparell coercitiu i el partit de masses

Amb alguna freqüència hem trobat en les resolucions elements que cerquen de «protegir» el partit. Aquest seria el cas quan es planteja que persones procedents de l'aparell coercitiu de l'Estat, si bé poden ingressar al Partit, no haurien d'accedir a curt termini a llocs de responsabilitat. Al marge dels condicionants que requereix tot responsable i del fet concret que pot fer aconsellable que algú no assoleixi una determinada responsabilitat, és evident que una orientació com la que es pretén es contradiu amb una estratègia política encaminada a transformar els aparells de l'Estat a partir de la seva pròpia dinàmica interna.

Si bé és cert, com diu Santiago Carrillo, que els aparells coercitius són la «ultima ratio» del poder de l'Estat capitalista, no ho és menys que la necessària democratització de l'aparell d'Estat per arribar al socialisme en llibertat contempla també —m'atreuria a dir que sobretot— els aparells coercitius. No hi ha dubte que es fa molt difícil des de l'òptica repressiva del franquisme, tan a la vora, i, fins i tot, dels esdeveniments violents més recents, arribar a copsar aquesta veritat; però en cap cas és aconsellable perdre la perspectiva política. Experiències com la d'Itàlia, on en les darreres eleccions una part important de les forces d'ordre públic de Roma votaren PCI, i d'altres, no excessivament significatives encara, marquen una tendència que caldrà anar afavorint.

Si més no, aquesta és una qüestió a resoldre en cada lloc i moment, però es tractaria de no barrar-nos nosaltres mateixos el pas i de mantenir en aquest aspecte, com en altres, una mentalitat oberta i amb perspectiva de futur.

Apropar els organismes de direcció a la base

Hem dit que una de les preocupacions que més evidencien les resolucions era la necessitat de millorar l'estructura orgànica del Partit. L'agrupació de banca de Barcelona és potser qui més ha desenvolupat aquest aspecte: els companys troben a faltar el debat polític en el conjunt del Partit i, sobretot, que els debats dels comitès no arriben a la base; parlen també d'una desconexió entre la base del Partit i els comitès de federació de Barcelona; es pregunten si no podria haver-hi una forma d'accés directe dels comitès d'agrupació o

plens d'agrupació al comitè central per tal d'evitar el bloqueig dels organismes intermedis.

Ens trobem davant d'una problemàtica no gens senzilla: la dels organismes intermedis de direcció en el partit de masses, que es planteja fonamentalment a Barcelona-ciutat, però també a d'altres grans localitats, i en relació als comitès comarcals i intercomarcals. La regla d'or hauria de ser acostar la direcció del Partit tant a la base com sigui possible. Això vol dir que els organismes intermedis han de ser els imprescindibles i que el seu paper no ha de ser el de coordinador o enllaç sinó el de direcció política dins del seu àmbit; àmbit que ha de correspondre a una realitat social, política i econòmica definida com pot ser la comarca, el barri o el districte.

Hi ha un aspecte de la vida orgànica del PSUC que no s'ha valorat suficientment. Ens referim al seu Comitè Central ampliíssim de 116 membres i al paper de direcció política que està jugant; onze sessions plenàries del Comitè Central durant l'any 1977 juraríem que representa un rècord del moviment comunista internacional. A tot això cal afegir la nova forma de treball del Comitè Central a través de comissions.

Centralisme democràtic, legalitat i partit de masses

En quasi totes les resolucions es parla de la necessitat de millorar la democràcia al si del Partit, d'aplicar el centralisme democràtic en tot el seu contingut. El fet no és casual si pensem que venim d'una situació on aquesta democràcia interna no ha pogut trobar formes d'expressió i si tenim en compte que els vells sistemes gaudeixen d'una inèrcia que els duu més enllà del que seria precís i necessari. Les aportacions que es fan en aquest sentit són molt parcials o es limiten a l'enumeració del problema amb expressions com: «màxima atenció a la democràcia interna», «cal millorar els mecanismes d'aplicació del centralisme democràtic», «evitar que es concentrin càrrecs en una mateixa persona», «promoció de quadres des de la base», «no abandonar el centralisme democràtic».

No hi ha dubte que el IV Congrés ha significat un esforç considerable, malgrat les seves insuficiències, per aplicar la democràcia al si del Partit. Exercir la democràcia interna a tots els nivells és una necessitat. Això vol dir que ens haurem

de plantejar com aplicar el centralisme democràtic en la nova situació de legalitat, però que també cal plantejar-se aquest centralisme democràtic en funció del partit de masses que estem construint. Cal en aquest sentit anar revisant conceptes que d'altra forma quedarien buits de contingut; és evident que «disciplina revolucionària» —que com diuen els companys de Manresa no podem abandonar-la— no vol dir el mateix avui que en l'època clandestina, però pensem que tampoc és el mateix si la seva aplicació està en funció d'un partit d'*élites* o d'un partit de masses.

Un debat per iniciar: partit i sindicat

Jaime Aznar

Resulta paradoxal constatar que un partit com el PSUC en el qual la gran majoria dels seus militants i quadres actuals han sorgit del moviment de masses, i que la cultura política del qual ha fet d'aquest aspecte del seu treball una constant gairebé obsessiva, hagi menysvalorat agudament la necessitat de reflexionar sobre el tema «partit-moviment de masses», els elements que es troben en aqueix binomi i les característiques de la seva interrelació. D'aquesta manera, mentre en la gran majoria de resolucions remeses al IV Congrés s'aborda la problemàtica suscitada al si del Partit pel pas d'una estructura clandestina a un partit autènticament de masses, són molt poques les referències explícites al tema que tractem.

Aquesta primera constatació mereix un comentari. Coincideixen, segurament, aquí insuficiències que es poden generalitzar al conjunt del moviment revolucionari internacional amb febleses específiques del nostre partit. I, encara més concretament, coincideix amb insuficiències de la preparació i concreció del mateix IV Congrés.

Efectivament, caldria assenyalar que, tradicionalment, la teoria marxista (entesa com la confrontació continua entre unes elaboracions i les seves corresponents aplicacions a la realitat social) ha estat deficitària davant el problema de definició de les relacions partit-sindicat (i, per extensió a tots els moviments de masses). Així mateix no és tampoc una casualitat que sigui allí on el marxisme roman més viu (Itàlia, França) que aquesta qüestió s'hagi convertit en una de les predominants del debat polític i ideològic.

En el cas espanyol —i català— aquesta absència de reflexió té un caràcter crònic, imputable tant als mateixos moviments de masses com al partit. Deficiències explicables fins ara, però no justificables, per les dificultats imposades pel règim franquista...

Amb tot, caldria assenyalar com una determinada concepció referent a quina havia de ser la funció del IV Congrés, i consegüentment la seva preparació, va determinar finalment el

tipus d'anàlisis i d'aportacions que les organitzacions de base van canalitzar a través de les seves resolucions. *Una de les primeres preocupacions de la Comissió se centra a aconseguir que no es desvinculin en absolut la discussió del projecte de Programa amb les tasques organitzatives i polítiques presents*, advertia alguns mesos abans la Comissió de Formació, encarregada pel Comitè Central d'elaborar una «guia» per a la discussió del projecte, la qual no va arribar mai a sortir a la llum pública per decisió dels organismes dirigents del partit.

Pel contrari, cal fer notar que la discussió preparatòria al Congrés va patir d'atemporalitat i generalitat, la qual cosa va disminuir considerablement la riquesa d'aportacions al Congrés. El caràcter gairebé estrictament programàtic del Projecte de Manifest (en el qual, a més a més, els aspectes més vinculats a la pràctica política més recent o a l'actual havien quedat radicalment desplaçats per la realitat del pas de la dictadura a la democràcia sota l'hegemonia de les forces reformistes) no solament va impulsar un debat que vorejà excessivament l'ideologisme i el dogmatisme, sinó que també va impedir que la problemàtica dels moviments de masses, la seva complexitat i contradiccions, no fossin més que ocasionalment recollides. A la resolució de la seva conferència, l'organització local de l'Hospitalet és conscient d'allò que considera una de les *insuficiències més llastimoses* quan alludeix al fet que a la seva aportació *li mancarà el caràcter exacte que l'experiència real del partit de l'Hospitalet, a causa de la seva àmplia composició obrera, li hauria donat*.

De totes maneres, i ja en la seva primera redacció, el Projecte de Programa recollia la importància que a Catalunya havien aconseguit els moviments de masses en assenyalar que *aquesta és una de les característiques essencials de la nostra societat i una de les formes en què es defineix la personalitat pròpia catalana*. El Manifest-Programa reitera la importància dels moviments de masses en període de llibertat, així com la seva doble dimensió (política i social) per la construcció d'un socialisme no estatista. D'aquí el plantejament que *l'autonomia d'un moviments de masses cada vegada més extensos, més articulats i més dinàmics és un aspecte fonamental de la lluita pel socialisme a la democràcia*.

L'autonomia, per tant, és requerida com a indispensable pel correcte funcionament dels moviments de masses. En les diferents —encara que escasses— resolucions i esmenes que

tracten del tema, el plantejament és unànim —encara que no sigui explícit— a refusar la concepció dels sindicats com a «corretges de transmissió» del partit.

Això no obstant, en escometre més concretament la qüestió, en alguns casos, com per exemple a la resolució del Ple de l'organització de Tortosa, s'insisteix en la necessitat que el partit estigui present en els moviments de masses *sense ànim de manipulació, però sí per encarrilar-los i orientar-los*. El comitè del barri d'Horta, en aquest mateix sentit planteja: *La política del Partit vers els moviments de masses ha de ser tot el més àmplia que es pugui per tal de permetre la seva direcció política*. Tal com es pot observar, en aquestes formulacions, l'autonomia sembla plantejar-se, simplement com una condició útil, en la mesura que faciliti una més gran penetració política de la línia del partit.

Una altra formulació més en consonància amb el Projecte de Programa és l'avançada per la Federació Barcelona-Centre: *El partit de masses cerca una identificació de la seva organització amb la pràctica de masses i, per això, s'esforça a potenciar organitzacions autònomes de masses, que tenen una funció primordial en el procés revolucionari: la conquesta de parcel·les concretes de poder*. Ara la qüestió que sorgeix és la que, encara que d'altra manera, planteja la Secció de Ciències de la Universitat Central de Barcelona: *El Partit ha d'explicar molt bé quines són les tasques que corresponen al partit i quines a les organitzacions de masses*.

En efecte, la profundització del tema de l'autonomia dels moviments de masses respecte al partit ha de superar l'escull que tradicionalment es presenta: què correspon al partit, què al sindicat? Qui determina què li correspon a cadascú? És evident que la resposta a aquesta darrera qüestió quan s'atorga al partit la responsabilitat de definir on «acaba» el seu àmbit d'actuació i on «comença» el dels moviments de masses situa aquests en una clara posició subalterna, ja que els priva de la primera exigència de la veritable autonomia: la de decidir sobre quines qüestions tenen facultat d'intervenir.

És cert que darrera de la teoria del «repartiment de funcions» existeix el plantejament que «*el que és polític*» és incumbència del partit, «*el que és econòmic*» del sindicat. Això porta a la formulació que allò que és polític pertany a les institucions parlamentàries, mentre que allò que és econòmic és tema de negociació i mobilització en el terreny del centre de treball, en el barri...

En principi l'avaluació d'aquest plantejament pressuposa conseqüències negatives per als uns i per als altres. Efectivament, com a incumbència inherent al sindicat, tots els problemes reivindicatius, condicions de salari i de treball, etc. semblen restar-li prohibits al partit. Aquest, en conseqüència, renuncia a una política sindical i desisteix, almenys aparentment, de les seves responsabilitats a un punt neuràlgic de les seves relacions socials. Això esdevé un greu error per a qui reivindica ésser un partit de la classe obrera... No és una sorpresa assenyalar que, de fet, a la majoria dels casos, el que passa en realitat és que el partit cerca d'aplicar la seva línia no tant mitjançant el fet de convèncer de les seves posicions la majoria, sinó acudint al fàcil recurs del control organitzatiu. La qual cosa resulta fàcil, ja que, per militància i disciplina, s'està en millors condicions que altres organitzacions per assolir l'accés als llocs de responsabilitat. El resultat és evident: no solament es perd l'autonomia, aparentment respectada, del sindicat sinó que s'autolimita les possibilitats de lluita ideològica i política als centres de treball des de les posicions pròpies del partit...

Encertadament, el Manifest-Programa fa ressortir la dimensió social i política dels moviments de masses. En el cas sindical, representat avui preferentment per les Comissions Obres, no existeix tant sols el «*caràcter socio-polític*» tradicionalment reivindicat, sinó que en el nou marc plantejat per la crisi i els acords de la Moncloa, aquest caràcter es decanta a desenvolupar-se amb la necessitat d'una mutació a l'estratègia de la negociació col·lectiva (vegeu López Bulla, «Acció sindical i Pacte de la Moncloa», *Nous Horitzons*, núm. 38). La intervenció dels sindicats a la Seguretat Social, a les oficines d'atur, el control dels expedients de crisi i les condicions d'inversió industrial —reivindicacions que cada vegada més aniran avançant a les estrictament salarials— comporten a la pràctica sindical una evident inserció dins la reforma fiscal, el control de l'empresa i de les inversions públiques, una política de col·locació i una política monetària, etc. qüestions, totes elles, que aparentment formarien part del «*reducte vedat*» dels partits i de l'acció parlamentària.

No obstant això, la mateixa dimensió del paper autònom dels moviments de masses s'assenta en la concepció que «*partit*» i «*sindicat*» són dues formes de cristallitzar la societat dinàmica per definició; dos «*moments*» en els quals una mateixa problemàtica és contemplada des de perspectives

diferents, no antagòniques, sinó complementàries, interdependents.

Una condició, per tant, per a un vertader exercici de l'autonomia seria, evidentment, la de tenir la possibilitat i la capacitat d'elaborar una línia d'anàlisi i d'acció pròpies, amb respostes concretes i generals a qualssevol dels problemes que es plantegen al país. Susceptible, en conseqüència, de suscitar alguna vegada un conflicte lògic i normal amb el partit, en la mesura que els punts de partida per a aquestes anàlisis fossin, encara que no antagònics, sí diferents. Aleshores és quan el partit ha d'esforçar-se per tal d'acomplir amb el seu objectiu de «gresol» on les diferents propostes restin integrades, mitjançant el debat entre interlocutors en un pla d'igualtat, en una elaboració superadora.

És des d'una concepció d'aquest tipus com es pot pretendre una major intervenció de les masses en els assumptes polítics, i no solament en els episòdics instants de consulta electoral (tan mediatitzats d'altra banda pel debat —o el substracte— ideològic). Aquesta «*democràcia de base*», amb els seus propis instruments organitzatius i institucions serà el complement de la «*democràcia representativa*», aquella emmarcada al Parlament o als Ajuntaments, en un tens però ric entramat d'iniciatives polítiques, d'acció i mobilització permanents...

Al mateix temps, i el Manifest-Programa hi insisteix, aquesta manifestació multilateral dels sectors més dinàmics de la societat, ve configurant un tipus de societat susceptible, cada vegada més, d'entrar en contradicció amb la regimentació ideològica i social a la qual tendeixen els països amb un capitalisme avançat. Contradicció que situa les bases per una més conscient incorporació a la lluita de la immensa majoria de la població a favor de canvis estructurals, de contingut social i polític, susceptibles, per tant, de crear una correlació de forces capaç d'avançar cap a la construcció del socialisme.

En darrer terme és el projecte de socialisme no estatista que contempla el Manifest-Programa, el que es prefigura amb aqueixa articulació viva, tensa i inclusivament, de vegades, conflictiva, entre els partits, sindicats, associacions de veïns, moviments de tipus cultural o professional, centres esportius, etcètera. Una volta més l'absència d'autonomia dels sindicats pot qualificar-se com un dels més fatídics aspectes dels països de l'Est, on les transformacions socialistes de llur sistema de producció topen invariablement amb la impossibilitat de

poder participar les masses (en primer lloc les obreres) a la gestió i decisió de llur treball. No és una casualitat, en aquest aspecte, que tant a Polònia i Hongria el 1956, com a Txecoslovàquia el 1968, la reivindicació i realització de «*consells obrers d'empresa*», en substitució dels burocratitzats i dependents sindicats oficials fossin un dels més destacats episodis.

Com a alternativa s'ofereix la perspectiva d'una triple confrontació entre els organismes de la planificació central, els òrgans representatius unitaris dels treballadors a llurs centres de treball, els sindicats i d'altres organitzacions de masses i les instàncies legislatives i executives del poder polític.

* * *

Per les raons abans alludides, l'elaboració dins del moviment sindical per una banda i en el si del partit per l'altra, segueixen un evident retard, tant en relació al grau de desenvolupament del procés polític en el nostre país com respecte a altres qüestions. No obstant això, existeixen bases —la pràctica dels darrers deu anys i particularment del últim període— per tal que comenci a fer-se la reflexió sobre aquest tema. La incompatibilitat entre disposició parlamentària i responsabilitat sindical; la militància dels comunistes a les organitzacions de masses, la seva llibertat i la seva disciplina d'acció; l'estructuració orgànica del partit en relació a les estructures per branques de producció; la militància política als centres de treball; l'elaboració d'una línia sindical del partit; les propostes de «*cultura popular*», són alguns dels temes que ja ara poden i deuen ser abordats. Però si hi ha alguna qüestió essencial, consubstancial al mateix procés d'elaboració política, un repte al qual el IV Congrés no va saber respondre i que caldrà fer-ho en el treball de cada dia des d'ara, és tot allò que fa referència als orígens, peripècies, èxits i fracassos dels moviments de masses que avui existeixen, com a expressió del que ha estat, i per tant pot ser, el procés revolucionari de l'Espanya dels anys 60 i 70.

Comentaris sociolingüístics a propòsit del IV Congrés del PSUC

Francesc Vallverdú

Aprofitar l'ocasió en què mil dotcents ciutadans de Catalunya —els delegats al IV Congrés del PSUC— es reuneixen per establir *comunicació pública* entre ells, a fi d'analitzar-ne els aspectes sociolingüístics, no em sembla pas una activitat inútil, si tenim en compte la importància de la qüestió lingüística a la nostra societat. Em centraré particularment en el problema de les *normes d'ús (socio)lingüístic*, que és un dels pivots fonamentals de la normalització de la llengua catalana. En efecte, si a l'hora de formular les reivindicacions generals totes les forces democràtiques catalanes coincideixen en els objectius de la normalització lingüística, en el terreny de les normes d'ús (socio)lingüístic hi ha imprecisions i vacil·lacions que convé aclarir. D'entrada, potser caldrà que expliqui què s'entén per «normes d'ús» en sociolingüística: són aquelles normes, d'origen social i/o polític, que ens porten a escollir una llengua (o un nivell lingüístic) en les situacions en què es troben en competència dues o més llengües (o més d'un nivell lingüístic). Per exemple, quan un català entra en un centre oficial instal·lat a Barcelona i s'adreça als funcionaris en castellà, l'elecció d'aquesta llengua no és arbitrària, sinó

que respon a una norma d'ús (socio)lingüístic. Com és obvi, el manteniment o la superació de determinades normes d'ús és fonamental per al bon acompliment d'un procés de normalització lingüística.

En l'anàlisi del IV Congrés quant a l'aspecte sociolingüístic em cenyiré a les sessions plenàries dels dos primers dies, perquè foren les més riques en intervencions.

Cal assenyalar, d'entrada, un progrés respecte a la reglamentació interna, concretament en la declaració d'idioma oficial del Congrés. Les Normes Reglamentàries estableixen: «L'idioma oficial del Congrés serà el català. Però tant en les sessions plenàries com en les comissions, cada delegat podrà expressar-se indistintament en català o en castellà.» Aquesta norma ha permès que la documentació interna, les credencials, els avisos o els tiquets hagin estat redactats en català, sense necessitat d'haver de recórrer a un «bilingüisme oficial» que hauria resultat artificial i desplaçat en un Congrés de militants qualificats (la qual cosa pressuposa un cert grau de formació política, algun temps de residència a Catalunya entre els immigrants, etc.). D'altra banda, l'adopció d'aquest criteri taxatiu ha impedit la repetició d'incidentes enut-

josos com els que es van produir a la II Conferència de Barcelona, on s'acceptà la imposició de parlar en castellà, davant certes dificultats d'entendre el català per part d'alguns quadres immigrants. Malgrat que aquestes raons són comprensibles, la solució adoptada no fou la correcta, perquè com molt bé argumentava Andreu Claret («Nous Horitzons», núm. 34, p. 31): «Tots els companys s'han de poder expressar en el seu idioma (i els comunistes immigrants han de fer un esforç per aprendre el català car aquesta és una qüestió essencial per a assolir el paper de dirigents polítics al qual han d'aspirar) i el català ha de ser l'idioma oficial del PSUC, en el qual han de ser redactades les resolucions i els comunicats.»

La distribució de les llengües utilitzades en les 71 intervencions de les sessions plenàries fou la següent: 49 intervencions (69 %) es van fer en català; 21 intervencions (29,6 %) en castellà; 1 intervenció (1,4 %) fou bilingüe (començà en català, prosseguí en castellà i acabà en català).

Cal assenyalar la circumstància que tan sols cinc o sis companys tenien més de cinquanta anys i que d'aquests només un ho va fer en català (incloent entre les intervencions en castellà la de l'actual president del partit G. López Raimundo). No crec pas que aquesta dada sigui decisiva per a demostrar un major coneixement del català entre els delegats més joves, però en qualsevol cas em sembla prou remarcable.

Entre els qui utilitzaren el català cal destacar el fet altament significatiu que alguns delegats van triar aquesta llengua, malgrat la seva condició d'immigrants. En canvi, un delegat clarament catalanoparlant s'expressà en castellà i un altre féu una intervenció bilingüe: opino que aquestes pràctiques per part de de-

legats catalanoparlants no són coherents amb una política de plena normalització lingüística (excepte en el cas que el text de les respectives intervencions estigués redactat en castellà i no hi hagués hagut temps de passar-lo al català). En un altre tipus d'assemblea que comptés amb un nombre important d'assistents que tinguessin dificultats serioses per a entendre el català, aquest recurs fóra acceptable i potser necessari, mentre subsisteixin els impediments per a accedir a uns coneixements mínims de la llengua catalana per part dels immigrants. Però en un Congrés, on fins i tot els delegats que tenen dificultats per a entendre el català poden i deuen estar en la millor disposició d'acceptar el dret irrenunciable dels catalanoparlants a usar la seva llengua en públic, considero que aquesta mena de renúncies s'haurien d'evitar.

Hi ha, és cert, una possible objecció als termes en què plantejo aquestes normes d'ús (socio)lingüístic: és el fet de no establir una igualtat completa entre catalanoparlants i castellanoparlants. En efecte, d'acord amb els meus raonaments, la norma afavoreix l'ús del català, però això és perfectament lògic: essent el català la llengua pròpia de Catalunya (i, recordem-ho, «la llengua oficial del Congrés»), la paritat de les dues llengües no es pot mai entendre com un entrebanc per al desenvolupament del català. Traslladant-ho en termes jurídics, el règim de cooficialitat que el PSUC preconitza és un mitjà —no pas un fi en si mateix— per a aconseguir la plena normalització del català, sense que això signifiqui la desaparició del castellà com a segona llengua dels catalans. Cal comprendre —i fer comprendre— que la plenitud d'ús del català no implica cap discriminació envers els castellanoparlants, els quals podran continuar emprant la seva llengua, rebre l'en-

senyament en castellà si ho desitgen i disposar de mitjans de comunicació en castellà. Però la societat catalana, per al seu ple desenvolupament nacional i cultural, té el dret i el deure d'exigir que tot ciutadà de Catalunya sàpiga català, encara que com a primera llengua tingui el castellà. És important, però, que catalanoparlants i castellanoparlants ens adonem que aquest desideratium no pot ser posat indefinidament, com de fet es fa massa vegades, amb l'excusa fàcil que encara hi ha molts immigrants que no entenen el català. Precisament una de les preocupacions més urgents dels dirigents i dels quadres d'un partit de masses com el PSUC, d'un partit netament nacional, és proposar des d'ara l'aprenentatge del català com una part de la formació política dels militants. De la mateixa manera que avui dia és inimaginable de trobar en els rengles del PSUC cap militant que sigui analfabet, caldria que el partit assumís col·lectivament el propòsit que, d'aquí a uns mesos, no hi hagués cap militant que no entengués el català (no cal que el sàpiga parlar, només que l'entengui).

Un altre tipus de comentari sociolingüístic que podem fer al IV Congrés es refereix al nivell de llengua utilitzat. En general, cal reconèixer que els delegats demostraven disposar dels ressorts mínims que exigeix un català estàndard: tots ells eren conscients de la necessitat d'utilitzar una «llengua mitjana» acurada i eficient, si bé el grau real de domini lingüístic era desigual. Segurament els exemples més reeixits de català estàndard estigueren a càrrec d'alguns delegats de comarques i dels delegats pertanyents a comissions especials de tipus més científic. Cal dir, però, que algun delegat de comissió demostrà tenir un baix nivell d'exigència lingüística, difícilment explicable en un in-

tel·lectual: recordem el cas d'un delegat que baté tots els rècords imaginables en la repetició constant de la construcció «*tenir que*+infinitiu» i en el recurs a altres modismes i mots castellans. Per a consol d'aquest company, apuntaré que, segons les meves notes, la construcció «*tenir que*+infinitiu», que aquests últims anys ha envaït furiosament el llenguatge parlat, fou utilitzada almenys per deu delegats més. De tota manera, val a dir que el tipus i el nombre d'incorreccions detectades al llarg de totes les intervencions no foren pas més sorprenents ni abundants que en les assemblees de caràcter universitari o professional.

Conclusions

Malgrat les reserves que he apuntat, considero que el fet que el IV Congrés s'hagi plantejat tan seriósament el problema pràctic de l'ús de la llengua catalana és exemplar tant de cara a l'opinió pública catalana com de cara endins del mateix partit.

En primer lloc, perquè actuant així el PSUC ha confirmat plenament el seu caràcter de partit nacional català, que ningú no li pot negar, si no és amb manifesta mala fe. Cal no oblidar que en el moment de la seva fundació el PSUC ocupà un lloc d'avantguarda indiscutible, ja que fou la *primera organització obrera de masses* que assumí amb totes les conseqüències les reivindicacions nacionals del poble català. En efecte, fins al juliol de 1936 les organitzacions obreres catalanes o bé es desentenien del problema nacional per sectarisme o incomprenció (com en el cas de la CNT, que anà a remolc del PSUC en el seu «replantejament» de la qüestió nacional), o bé eren tan minoritàries que no tenien influència en les masses.

IV CONGRÉS DEL PSUC

En segon lloc, perquè el funcionament del Congrés ha demostrat fins a quin punt era justa la declaració d'oficialitat de la llengua catalana feta pels organitzadors. Es tracta

d'un cas evident de sintonització entre la direcció del partit i la base que s'ha demostrat altament beneficiosa i que mereix ser destacada i aplaudida.

Partit de govern i de lluita

Gianni Cerveti

Fragment de l'informe de G. Cervetti, de la direcció del Partit Comunista italià, a una sessió conjunta del Comitè Central i la Comissió Central de Control celebrada a Roma els 13 i 14 de desembre de 1976. Per la semblança de problemes a què hem de fer front en aquesta etapa, per l'amplària d'horitzons amb què planteja els problemes organitzatius, la creiem d'interès per als nostres lectors. Els subtítols són de «Nous Horitzons».

Quin és, doncs, el partit que avui ens cal? Què vol dir obrir una nova fase en la seva vida i el seu desenvolupament?

Heus aquí un dels temes centrals que cal afrontar durant tota la preparació del congrés. Naturalment, no volem discutir entorn d'això de manera abstracta, separada de l'acció política d'aquestes setmanes i d'aquests mesos; ni volem tampoc reduir i rebaixar el debat a qüestions de tècnica organitzativa. La qüestió central és afirmar plenament i sense equívocs els trets de partit de govern i de lluita del PCI. Això no pot ésser assolit a partir d'especulacions o «invencions» organitzatives; en tot cas, aquestes hauran de resultar, o millor dit hauran de brollar, de l'acció i de l'elaboració polítiques, de l'esforç per aconseguir que la iniciativa política, l'acció de masses i la vida del partit siguin adequades a les noves tasques.

Aquest enfocament ens ve suggerit per la gran tradició teòrica i l'experiència que hem acumulat en la construcció del partit.

Mai no hem interpretat de manera talmudista el caràcter i els modes de l'organització. Hem partit de la interpretació de la concepció leniniana del partit com a part, i part orgànica, de la classe obrera. En el partit el proletariat assumeix consciència de la pròpia funció de protagonista de la transformació socialista, superant tot tancament dins d'ell mateix, movent-se en totes les direccions de la societat, establint una relació pròpia, com a partit, amb totes les capes populars. El

partit és el moment indispensable de la direcció del moviment de les masses, de la consciència teòrica, de l'organització. Tampoc per Lenin la política del partit i la visió teòrica que l'acompanya no són un dogma, perquè s'edifiquen i es mesuren «...de manera definitiva només lligades amb la pràctica d'un moviment realment de masses i realment revolucionari». Sabem que la unitat i la disciplina, indispensables per a un partit com el nostre i per la lluita alliberadora de la classe obrera, es fonamenten en una política justa, en l'organització de la vida democràtica del partit, en el consens, en el treball destinat a guanyar a la línia del partit tots els companys, els treballadors, els ciutadans. La unitat i la disciplina, doncs, són el resultat no tant de normes estatutàries, les quals evidentment han d'existir i ser respectades, com d'una lluita política i d'idees i d'una confrontació democràtica.

Un partit no sols de denúncia, sinó d'intervenció

Hem après, tant de Lenin com de Gramsci, que el partit ha de situar-se en una relació fecunda amb el moviment de la classe obrera i de les masses populars, sense menysprear ni oblidar els elements d'«espontaneïtat» —sempre aviciats del pes del passat i subalterns—, sinó elevant-los a consciència política.

Gramsci ha insistit en el partit com a moment de la consciència, com a formació que interpreta interessos i sentiments de les masses, com a «intellectual col·lectiu», com a protagonista no sols de la transformació de les relacions de producció i de les bases de la societat, sinó també d'una reforma cultural i moral que hi va lligada.

Sobre la base d'aquests pressupòsits, Togliatti, el 1944, enriqueix i desenvolupa la concepció del partit i, amb la construcció del «partit nou», adapta a l'objectiu estratègic del «viratge de Salerno» l'organització del partit polític de la classe obrera i del poble. El «partit nou» és —com sabem— un partit que no es limita a la propaganda i l'agitació, sinó que intervé, com a subjecte conscient de l'acció transformadora, en el procés polític. No es limita a analitzar la situació i a denunciar-ne els mals i perills, sinó que intervé per modificar-la, proposant les solucions dels problemes que es plantegen al poble i a la nació —les solucions que en cada moment són concretament possibles— i lluitant per dur-les a terme. El «partit nou» ha de conèixer les aspiracions i les reivindicacions no

sols de la classe obrera i dels treballadors en general, sinó de tots els estrats populars, i per fer-ho ha de tenir els seus propis lligams *directes* amb cadascun d'aquests estrats, ha de saber intervenir en tots els moments de la vida social, ha de ser present i actuant en totes les institucions de la societat i de l'estat; cap aspecte de la vida social i de la vida institucional pot ser-li aliè. A tots els problemes de la vida de l'estat i de la societat ha d'indicar una solució, tot movent-se en una confrontació fecunda amb les altres forces democràtiques i unint-se amb elles per tal de garantir a l'obra de transformació la força del consens més ample possible. En això rau el caràcter *de govern* que Togliatti va voler i va saber imprimir al partit, i que nosaltres avui hem de dur a terme, confrontats amb uns deures de direcció política esdevinguts molt més vastos, directes i complexos del que mai havien estat abans del 20 de juny.

Avui la capacitat d'indicar solucions positives ha d'elevarse a nivells molt més alts. Cal saber vincular, per agafar un exemple, les mesures econòmiques urgents amb l'elecció d'inversions; de programació econòmica, de reconversió industrial i de reforma. Aquesta capacitat d'intervenció positiva no pot romandre circumscrita als organismes dirigents nacionals, sinó que ha d'ésser assumida pels comitès regionals, les federacions, les seccions. Precisament per fer front a les seves tasques de lluita i de govern, el partit s'ha construït com a «partit de masses». Som partit de la classe obrera, però, a causa de la funció nacional que la classe obrera ha assumit, ser partit d'aquesta classe vol dir ser partit del poble, present entre els camperols, entre les capes mitjanes de la producció i el comerç, entre els intel·lectuals, els estudiants, les treballadores i les mestresses de casa. Només portant a la pràctica i consolidant aquest seu caràcter de masses, el partit exerceix el seu paper de força nacional, sap esdevenir intèrpret de les aspiracions més profundes del poble, de la tradició històrica i cultural progressista de la nació.

Això implica també una nova relació entre el caràcter nacional del partit i el seu internacionalisme, que s'aferma en el respecte ple de l'autonomia, que sap que no hi ha models per a la construcció del socialisme, que es proposa una via de desenvolupament del tot original.

Força política i organitzativa, intel·lectual i moral

Amb Togliatti, el partit comunista s'ha caracteritzat primer de tot i essencialment pel seu programa polític. Igual com el partit es defineix en el seu programa, el comunista es defineix per l'adhesió, no passiva sinó activa i crítica, al propi programa del partit. Així ha de continuar essent. Cal preguntar-se, però, si avui no caldria donar un nou èmfasi al tema gramscia del partit com a reformador intel·lectual i moral enfront de la profunda crisi, també cultural i moral, que travessa el nostre país. Ens sembla que aquesta és avui una exigència profundament sentida, que correspon a una necessitat greu i urgent de sanejament i renovació de la nostra vida nacional. Al mateix temps, això pot permetre al partit d'establir uns lligams més amplis amb les masses. Més aviat, esdevé una de les condicions del seu caràcter de masses, sobretot pel que fa als joves que busquen ansiosament nous valors, una concepció del món elevada i coherent, capaç de donar un sentit i un objectiu a la vida.

El partit, com a gran força no sols política i organitzativa, sinó també intel·lectual i moral, no pot expressar-se avui de la mateixa manera que en el passat. Cal dir amb força que si el partit comunista és un element fonamental de la construcció de la funció dirigent que la classe obrera està cridada a exercir, aquesta funció dirigent es construeix i viu en la pluralitat de les organitzacions de la classe obrera, dels sindicats, de les altres formes associatives seves, i en la pluralitat dels partits; s'aferma només en la capacitat de construir un ample sistema d'aliances de forces socials, polítiques i culturals diverses, en la capacitat per afrontar i resoldre els problemes del país, per assegurar-ne el progrés i per conquerir així el més ampli consens popular. La pròpia reforma intel·lectual i moral, que ha de tenir en el partit comunista un protagonista indispensable, només pot avançar si és fruit del concurs d'una pluralitat de forces, d'inspiració diversa i autònoma, però convergents en el fet d'afirmar nous valors de solidaritat social, de respecte per la personalitat de l'home, de compromís per l'emancipació de la dona, contra les «filosofies» de l'individualisme exasperat, de l'egoisme, de la recerca del guany com a únic objectiu, de l'irracionalisme i la violència.

El partit comunista sap que sense la seva obra no fóra possible fer viure la democràcia i fer-la avançar cap al socialisme, és a dir, realitzar una societat més sana, justa i lliure. Però sap també que no pot prefigurar en ell mateix la societat

de demà, que haurà d'ésser el resultat de la concurrència de forces polítiques, culturals i socials diferents i autònomes.

Al nostre XIIè Congrés, el 1969, afirmàvem decididament la nostra aversió cap a qualsevol «visió integralista» del partit, o, com altrament es diu, al partit «totalitzant».

En el seu informe, el company Longo va dir aleshores: «El partit és instrument per a l'afirmació de la classe obrera en un ampli ventall d'aliances de classes i polítiques, en un nou bloc històric. A l'obra revolucionària, a l'accés i a la gestió del poder, a la construcció de la societat socialista —segons la nostra concepció i segons el procés real en acte— hauran de participar partits i forces polítiques diverses. El partit, en conseqüència, és *part*, és força de combat; no pot prefigurar la societat entera, no pot afermar-se —ni potencialment— com a estat socialista».

El XIIè Congrés va donar així una contribució rellevant a precisar la concepció i el paper del partit.

En aquest punt, volem adreçar-nos als crítics, tant de la part laica com de la part catòlica, de la nostra concepció del pluralisme, de la funció dirigent de la classe obrera, d'allò que en la nostra tradició s'anomena hegemonia, del caràcter i del paper del partit, per invitar-los, més enllà de tota disputa verbal, a aprofundir ulteriorment tot això per tal de comprendre'n la inspiració de fons: el desenvolupament conseqüent de la democràcia, la salvació i la renovació d'Itàlia.

Això no obstant, tot contemplant allò que s'agita en el món catòlic (pensem, per exemple, en els resultats del recent *symposium* sobre «Evangelització i promoció humana») i tot allò que es renova en el pensament i en la cultura laica democràtica, preferim afirmar que és encara el temps del debat, de l'entesa, de la unitat, de l'esforç comú al qual hem de concórrer precisament les grans forces catòliques i laiques, i, entre aquestes, la comunista, que n'és part tan significativa. (...)

Eleva la capacitat dirigent dels militants

El partit, per fer front avui a les seves tasques, en un període que és i que hem definit com de transició, ha de desenvolupar al màxim les seves capacitats de govern i de lluita.

D'aquí es desprèn l'exigència que dintre del partit es desenrotllin com més va més les capacitats de fer política i que els seus militants, a través d'un esforç polític i d'especialització, sàpiguen elevar-se continuament al paper de dirigents.

Es pot ben bé dir que durant aquests anys s'ha realitzat

—en unes dimensions sense precedents, fora dels anys de construcció del «partit nou» immediatament després de l'alliberament— un salt real i indubtable pel que fa a l'assumpció de responsabilitat per part d'una nova generació política de quadres comunistes: la generació arribada al prosceni en el curs de l'avenç i del combat polític a partir dels anys 1968-69.

Això ha estat un fet certament decisiu, expressió de la capacitat del partit d'obrir-se —en una dialèctica positiva, vital— a les forces, a les energies noves madurades en una fase tan important de la vida i de la lluita política.

Alhora, milers de companyes i companys han estat cridats a tasques de direcció als municipis, a les províncies, a les regions, als consells de barri, a les entitats intermunicipals, als consells escolars i altres organismes.

Tanmateix, el balanç ha de ser també crític. En el marc d'aquesta valoració positiva, convé dir que en el procés de formació dels quadres dirigents no sempre s'han seguit criteris d'avaluació objectiva i de selecció qualitativa prou atenta.

Cal no abandonar els quadres a ells mateixos, retornant-los la confiança en l'aprenentatge espontani a través de la pràctica, encara que aquesta, en part, sigui decisiva. Cal guiar i ajudar la formació política quotidiana dels companys. Cal accentuar la preparació tècnica i d'especialitats; el dilettantisme i la improvisació són nefastos. Però amb la preparació tècnica resulta que els companys adquireixen aquella amplitud i aquella capacitat de resposta als problemes constantment nous i cada cop més difícils que es plantegen a la societat italiana. Convé garantir el domini del nostre mètode de recerca, del nostre ric patrimoni teòric, sense el qual no hi ha una guia en l'orientació cultural i tècnica, no es posseeix l'instrument més eficaç per a la comprensió d'una realitat en mutació permanent.

L'altre problema que es planteja és aquest: els comitès regionals, les federacions i les seccions han hagut de dedicar un gran nombre de dirigents a les diverses institucions públiques i el partit s'ha trobat en part desproveït de la contribució directa dels dirigents que li són necessaris per a la seva vida. Això ha estat causa d'un cert empobriment de la discussió i de l'elaboració política col·lectiva; d'un cert emboirament de la distinció entre el partit i les institucions; d'un encongiment de la funció de les organitzacions del partit, el qual, en cada moment, ha de presentar-se amb la seva fesomia pròpia, la seva iniciativa, la seva paraula davant de la classe obrera i les masses. Per això mateix, cal crear les condicions i organitzar

el treball per tal de garantir la formació d'un fort reclutament de quadres. Aquest objectiu no pot ser abandonat a l'espontaneïtat. Ha de ser programat, guiat, seguit amb atenció. Cal combinar, com sempre, la renovació amb la continuïtat; permetre als nous quadres que es vinculin a l'experiència dels dirigents més madurs; unir en el treball les noves generacions amb les més antigues. Així és com el partit aconseguirà de presentar-se davant del poble amb la fesomia pròpia d'una gran força popular. Cal seguir la formació política, cultural, teòrica dels nous dirigents; donar-los la possibilitat, a través de l'estudi de la història del moviment obrer i del partit, de posar-se en contacte amb el patrimoni enorme d'experiències que s'ha acumulat i que, al seu torn, ha de ser enriquit amb nous continguts, desenvolupar-se de cara a les tasques d'avui. (...)

El partit comunista, portador de valors nous

Ser comunista avui significa, en una societat travessada per processos profunds de disgregació de la vida civil, cultural i moral, per perilloses temptacions de replegar-se en l'esfera de la vida privada, portar una concepció que afirma el caràcter social de l'home, el vincle indissoluble entre el destí de l'individu i el de la societat, la posició central del treball en el desenvolupament de la societat i de l'individu. Significa afirmar una visió científica, regional, de la vida de la societat, de les lleis que regulen i que guien la història humana. Portar la consciència que els homes, tan aviat com s'organitzen i actuen units, guiats per aquesta visió racional, poden aconseguir de dominar les lleis de l'evolució social per orientar-la cap a fins de benestar col·lectiu, de formació de l'individu, d'alliberament de l'ésser humà.

Ser comunista no significa només proposar una política, sinó proposar alhora una visió cultural i moral, una nova manera de ser de l'home i de les relacions entre els homes. El comunista, respectuós amb les opinions i les exigències morals i culturals d'altri, enemic de la intolerància i de tota forma d'integralisme, disposat com ha d'estar a aprendre dels altres, viu la seva convicció d'una manera profunda i es compromet com a combatent amb la línia política del partit. Aquesta manera de ser dels comunistes és la natura mateixa del partit que, sense exclusivismes, sosté no els interessos de grups reduïts o visions corporatives de les reivindicacions dels tre-

balladors, sinó que, tot lluitant per l'emancipació de la classe obrera i dels treballadors —juntament amb totes les altres organitzacions polítiques i sindicals que busquen el mateix fi—, lluita per la renovació de tota la societat.

Hi ha dues classes de perills o de mals que han de ser combatuts avui amb una gran energia perquè poden retrobar-se, i en certa manera ja s'hi troben, dintre mateix de les nostres files. Són, d'un cantó, el radicalisme fet d'ànsia, de pressa, de precipitació, de frenesí per cremar les etapes i que no es pot confondre amb la voluntat d'avançar, de construir una realitat nova, de transformar les coses; d'un altre cantó, el conservadurisme, constituït d'acomodacions i adaptacions que exposen a les corrupcions i als compromisos, a la inactivitat, és a dir, a actituds totes elles alienes i contràries a l'esperit revolucionari. Els dos mals són resultats recíprocs l'un de l'altre, i conviuen. D'altra banda, són més pròxims entre ells del que pot semblar. Tots dos s'originen, d'una banda, en fenòmens més amplis que es produeixen a la societat i en la seva crisi —també en aquest sentit ens són aliens—, i, d'altra banda, en la incapacitat per avaluar correctament la realitat, i en primer lloc les relacions de força i els modes de canviar-les.

Cal actuar preventivament a fi que aquests fenòmens no neixin; i quan apareixen entre les masses i, sobretot, dintre del partit, cal combatre'ls vigorosament.

Això és encara més necessari en uns moments en què estem cridats a tantes responsabilitats i esguarden cap a nosaltres amb esperança masses creixents de treballadors i de ciutadans, que ens consideren justificadament com una força seriosa, capaç de lluitar i de guiar cap a la renovació i la transformació.

El comunista ha de dur endavant la pròpia lluita, actuar quotidianament, sense perdre la pròpia passió i la intel·ligència política, en l'activitat corrent, en la simple administració. Ha de reaccionar davant de les incerteses, les fluctuacions que poden derivar de les dificultats de cada situació i de la pròpia crisi de la societat. Ha de ser conscient que, sigui on sigui el lloc on actua, ha d'extreure de la visió política del partit l'amplitud d'horitzonts, la coherència d'acció que fa del comunista una força de la lluita democràtica, de la lluita pel socialisme. El comunista sap que la democràcia només pot ser defensada, desenvolupada, entrellaçada amb el camí cap al socialisme, a través d'una acció pacient i obstinada, que

no es deixi desanimar per les dificultats ni embriagar-se pels èxits.

Itàlia necessita que una gran força com la nostra visqui amb passió i rigor moral, amb intel·ligència lúcida, la lluita política. En té necessitat com d'un gran element de reforma intel·lectual i moral. En té necessitat com d'un artífex de la unitat del poble i de la nació, com d'un protagonista de la indispensable obra profunda de renovació econòmica i social, democràtica i socialista.

Lleis anticontaminació que no s'apliquen

La legislació espanyola contra la contaminació, opinava ara fa mig any A. Ensenat, subdirector general del Medi Ambient Industrial, pot considerar-se com una de les més completes del món. Però té un defecte important: l'immobilisme legislatiu. Mentre que la «Clean Air Act» dels Estats Units, dictada el 1963, ha estat esmenada en 5 ocasions, i la «Llei de Control de la Pol·lució Atmosfèrica» del Japó, aprovada el 1968, ha rebut 4 esmenes, la llei espanyola de 1972 no ha estat modificada, malgrat els nombrosos obstacles que la seva aplicació troba. Es pot afegir que té un altra defecte, encara més important: que no s'aplica! Mentre els països industrialitzats inverteixen en la lluita contra la contaminació entre el 0,5 i el 2 % del producte nacional brut, Espanya no passa del 0,05 %.

Control de la publicitat

A Gran Bretanya existeix des de fa poc un Comitè destinat a controlar i impedir els abusos de la publicitat comercial, que vetlla perquè la publicitat no difongui imatges ni conceptes que puguin representar ofensa, discriminació o qualsevol altra amenaça contra els nens, les dones, la raça negra i altres grups de la població.

¿Qui són els estudiants d'ara?

En una enquesta feta a finals del curs passat sobre més de 20.000 estudiants de COU de Barcelona, resultava que el 84,6 % dels pares dels enquestats no posseeixen estudis superiors. Demostració palesa que la gran majoria dels estudiants

avui en condicions d'accedir a la Universitat procedeix d'unes capes mitjanes i de certs sectors de treballadors més benestants fins ara impossibilitats d'accedir als estudis superiors.

Carter i la venda d'armes a l'estranger

Un any i mig enrera, el llavors candidat a president dels Estats Units, Jimmy Carter, afrontava el problema del creixement incontrolat de la venda d'armament americà a l'estranger i prometia: «Si sóc president, m'esforçaré per insistir més en la pau i per reduir el volum de venda d'armes». És lògic que aquesta qüestió li mereixés un interès especial, perquè en els set últims anys els Estats Units han venut a l'estranger productes bèl·lics per un valor de 55.000 milions de dòlars, el triple del que han venut en els vint anys anteriors (1950-1970). No endebades són els Estats Units el principal proveïdor d'armes del món, proporcionant el 50 % del volum total de la venda mundial.

Una vegada elegit Carter, hom preveia que els Estats Units reduïssin la venda d'armament en un 25 %. Però els «bons propòsits» del president s'han vist seriosament retallats davant els múltiples interessos de les companyies privades. La Casa Blanca ha hagut de reconèixer que «existeixen bones raons per vendre armes». I de mica en mica, Carter ha anat cedint en els seus principis de defensa de la pau i dels drets humans. En el seu primer viatge presidencial a l'estranger, aquest maig darrer, Carter ha tranquil·litzat els seus aliats europeus i els ha promès que les restriccions en la venda d'armes americanes no concerniran les forces de l'OTAN. La qual cosa no ens pot tranquil·litzar a nosaltres en absolut.

Economicisme i moviment obrer

F. Fernández Buey

Dels diversos sentits que el marxisme no acadèmic, és a dir el marxisme vinculat al moviment protagonitzat per la classe treballadora, ha donat al terme «economicisme» aquí interessa, de forma particular, un: l'exageració consistent a reduir la lluita del moviment obrer a la consecució d'objectius merament econòmics (elevació dels sous, millors condicions de treball) amb un oblit total o parcial de l'activitat política necessària per aconseguir l'emancipació dels treballadors. Aquest error té una llarga història, els orígens de la qual es remunten a certs corrents existents ja a la I Internacional; després es va fer dominant a la II Internacional i malgrat la ruptura amb aquesta, mai no ha deixat d'estar present també en destacaments importants procedents de la tradició de la Internacional Comunista.

Sobre la importància negativa de l'economicisme a la història recent del moviment obrer, no cal insistir-hi molt perquè hi ha un acord molt ampli respecte a ella; però no està de més recordar que, contra allò que hom pensa habitualment, aquest error no és només característic del reformisme socialdemòcrata, sinó que apareix igualment a diversos dels corrents anomenats anarquistes o anarcosindicalistes. En qualsevol cas, una de les conseqüències més notables de l'economicisme ha estat la persistent divisió de funcions i tasques entre el sindicat (o els sindicats) i el partit (o els partits) de la classe obrera. De forma que aquesta divisió de funcions ha anat cristallitzant en un esquema operatiu, que ja ha esdevingut costum, per mitjà del qual el sindicat defensa els interessos econòmics més immediats de la classe, mentre el partit s'ocupa de la seva representació política i —quan ho fa— s'ocupa de plantejar-se la qüestió de la presa del poder com a condició *sine qua non* per a la realització de l'ideal emancipatori.

Probablement una de les raons d'aquesta divisió de funcions econòmiques i polítiques és l'intent, per part del moviment obrer, d'adaptar-se a una circumstància pròpia del capitalisme clàssic o liberal: com que en aquest l'estat fa veure

que és neutral, el moviment obrer tendeix a veure en la classe dominant, per dir-ho així, dos enemics; un a la fàbrica, a la lluita quotidiana per vendre la força de treball en millors condicions i per millorar la situació en què es produeix directament; un altre al govern, és a dir, a la lluita per aconseguir la llibertat política i la democràcia real. Malgrat ser molt esquemàtic, aquest tipus de separació entre la lluita econòmica i la lluita-política segueix dominant encara avui les relacions entre sindicats i partits de la classe obrera i entre els partits i les organitzacions de la classe dominant a la majoria dels països de l'Europa occidental.

Tanmateix, hi ha unes variants que s'expliquen sens dubte per l'existència d'una correlació de forces diferents. Anant d'una situació negativa cap a una de positiva es podria posar tres exemples: el cas de la República Federal Alemanya, en la qual la conflictivitat econòmica clàssica no implica ja projectes político-socials substancialment diferents, com a conseqüència de la pèrdua de consciència de classe en la gran majoria dels treballadors; el cas d'Espanya on les recents negociacions govern-partits-patronals-sindicats al voltant del Pacte de la Moncloa són una mostra més de la separació entre les reivindicacions econòmiques i les polítiques en el moviment obrer, separació que ja he alludit abans; i el cas d'Itàlia, on l'acceptació de la política d'austeritat per part de les organitzacions obreres majoritàries com una ocasió per a la transformació radical de la societat sembla implicar una nova concepció de les relacions entre la política i l'economia i deixa oberta una porta per a una eventual recuperació ofensiva de la perspectiva d'emancipació de la classe obrera.

Fins i tot per sobre d'aquestes diferències —que poden ser determinants a curt termini— fa anys que s'està insistint en un fet nou que modifica les relacions entre sindicats i partits de la classe obrera. El fet és aquest: en partir de les reivindicacions econòmiques que planteja la lluita quotidiana els sindicats (o com a mínim alguns sindicats) acaben descobrint en aquestes mateixes reivindicacions una punta político-social que supera les expectatives dels partits polítics obrers. D'aquí ve que amb freqüència se situïn a l'esquerra d'aquests tant pel que fa a determinades conjuntures com pel que fa a la perspectiva política global. En línies generals podria dir-se que aquesta inversió de la relació tradicional entre sindicats i partits s'esdevé perquè els sindicats, a causa de la seva major proximitat als problemes de la base econòmica de la societat

a la qual actuen, ara acostumen a reflectir millor l'enorme maduració objectiva de les societats capitalistes vers el canvi radical en un sentit socialista, mentre els partits obrers amb major incidència social tendien a donar primacia a aquells aspectes de l'«alta política» que operen com un fre enfront de les transformacions socials (el *status quo* internacional, la correlació politico-militar de forces en un pla internacional i als àmbits nacionals, la normativa de funcionament dels parlaments burgesos obertament favorables a les classes dominants, etc.).

Relacionats amb això hi ha a més altres factors que expliquen la crisi actual de l'economicisme tradicional, crisi que previsiblement acabarà donant lloc a un canvi en la divisió de funcions que coneixem entre partits i sindicats de la classe obrera. Se'n poden assenyalar els següents: 1r. La recomposició de les relacions entre el pla econòmic i el polític en les societats capitalistes més desenrotllades fins a originar un mecanisme únic que (malgrat la complexitat de les seves funcions) fa molt més meridiana la intervenció estatal en els conflictes socials, en la venda i contractació de força de treball, etcètera, fet que implica també una modificació de les tasques sindicals clàssiques. 2n. El desplaçament de l'explotació de la classe treballadora de l'obtenció de la plus-vàlua absoluta a l'obtenció de la plus-vàlua relativa. Això fa afegir a les reivindicacions econòmiques clàssiques de la classe obrera altres de noves el lloc d'expressió de les quals havien estat els partits (per exemple la lluita contra la manipulació i per donar un sentit ple a la vida). 3r. El canvi de funció i de qualitat de la tecnologia imperant que posa en crisi la concepció dominant del progrés i del creixement econòmic i fa passar a primer pla la lluita contra els perills de destrucció de l'equilibri econòmic i, en suma, de destrucció de la vida humana mateixa. 4t. La pèrdua de credibilitat dels «models» superadors del capitalisme clàssic existents fins ara. Per tot això la tasca dels partits polítics obrers no pot reduir-se a anar afegint al moviment econòmic quotidià de la classe la idea que l'objectiu per aconseguir existeix en un o en un altre estat (tant si és la Unió Soviètica com la Xina).

D'aquest conjunt de factors broten en certes capes del moviment obrer actual errors nous per contraposició a l'economicisme. Entre aquests errors, diverses formes d'utopia, de pessimismes, d'individualismes i d'afirmació ambigua de la voluntat revolucionària, ja sigui per desesperació, o per uni-

lateralitat de l'anàlisi. Però aquesta també és la base material i en considerar-la correctament pot sorgir una perspectiva revolucionària que acabi superant realment, no tan sols l'economicisme, sinó també el seu complement, el politicisme estret. Aquesta perspectiva revolucionària parteix de la crítica al creixement econòmic indiscriminat i de l'afirmació prioritària de l'home com a força de treball essencial; a l'individualisme i al consumisme classistes i alienadors oposa l'igualitarisme radical i el collectivisme; tracta de trobar les mesures mitjanceres concretes per superar la forma capitalista de la divisió social del treball i propugna en el moviment obrer un tipus de relació entre els vessants econòmics i els polítics possiblement més proper a l'exemple de la I Internacional que al de la II o la III.

Elements d'aquesta perspectiva ja apareixen en algunes lluites obreres, sindicals i polítiques, des del 1969. I és previsible (i, no cal dir, desitjable, perquè sense voluntat col·lectiva no hi haurà transformació revolucionària) que aquests elements s'ampliïn, s'articulin i es concretin en allò que el moviment obrer habitualment ha anomenat una estratègia.

Sanitat i eleccions municipals

Nolasc Acarín i Antoni Arteman

La sanitat és una eina amb la qual pot transformar-se la societat i les actuals formes de vida en una societat més justa i igualitària. No es tracta tan sols de millorar quantitativament els actuals serveis assistencials, sinó d'anar a l'arrel de les causes socials de malaltia i insatisfacció, per combatre-les, fer-les desaparèixer, i contribuir així a engendrar progressivament una nova societat més sana. Això vol dir que el primer objectiu en la lluita per la salut és la *transformació de les condicions de vida i de treball*, origen de la major part de trastorns i dolències. És així com entenem que la transformació de la sanitat, a més a més de contemplar el millorament de les actuals formes d'assistència, és una eina operativa en el progrés cap al socialisme, cap a la societat lliure, sense opressors ni oprimits, sense alienacions de cap mena. Podem recordar aquí el que es diu en el programa del PSUC, recentment aprovat pel IV Congrés, quan referint-se a la crisi del sistema capitalista, i concretament, en l'apartat «Una crisi de civilització», diu:

«La revolució tecnològica obre a la humanitat unes possibilitats inèdites per millorar les condicions de vida i de treball de les dones i els homes. Gràcies als seus resultats, seria possible augmentar la riquesa social tot reduint la jornada laboral, eliminar molts perills per a la salut i la vida dels treballadors, elevar el nivell general de cultura i començar a abolir el divorci avui existent entre treball manual i intel·lectual.

»Però el capitalisme frena la realització d'aquestes possibilitats. El progrés científic i tècnic serveix més per augmentar els beneficis de les empreses capitalistes i la cursa armamentista que no per millorar les condicions de vida del poble.»

No es tracta en la sanitat d'elaborar programes a partir de l'acte mèdic i dels hospitals, sinó que, sense menyspreu d'aquests, cal orientar l'esforç principal vers la transformació i millora de les condicions de vida de l'home des que neix, en la infantesa i en l'edat adulta, en el marc laboral, urbà i cul-

tural, en el conjunt de factors que determinen la salut del ciutadà.

A l'hora de discutir un programa municipal per la sanitat, el primer problema que es presenta és el referent a les *competències municipals*. Aquesta és una qüestió determinant i directament dependent d'allò que s'estableixi en la futura llei de sanitat i en la llei municipal. En principi hi caben dues opcions: la que entengui els ajuntaments com a delegacions d'un poder central, i la de concebre els ajuntaments com a òrgans de poder local amb iniciativa i capacitat financera pròpies. La nostra opció és aquesta última; per tant, estem pel *màxim de descentralització possible* i perquè els ajuntaments tinguin capacitat econòmica de gestió.

(Cal recordar aquí un dels trets fonamentals de la nostra política: el projecte de democràcia de base, a partir d'una gran descentralització de l'aparell de l'Estat, que faci possible la intervenció de la comunitat en tots els sectors de l'organització social.)

El fet que avui no gaudim encara de la democràcia descentralitzada que preconitzem, no tinguem la definició legal de competències respectives i a més a més vivim un moment de greu crisi econòmica i política, ens porta a uns primers punts de reflexió:

1. Tenim ja definits, a grans trets, els nostres objectius polítics en sanitat (Servei Nacional de Salut [1], política de defensa i promoció de la salut, gestió democràtica, etc...) *ens cal però encara definir una estratègia que permeti l'activa participació de les masses per aconseguir aquests objectius*; això mateix s'esdevé en la lluita sindical per la transformació de les condicions de treball en les empreses, en la lluita per un millorament de la qualitat de vida, en la lluita popular per una transformació del marc urbà, en la lluita de la dona per alliberar-se de la sobreexplotació i alienació masculista, etc... No és en aquest article on pot fer-se la necessària elaboració estratègica per la sanitat, però sí cal tenir present que a l'hora de fer propostes d'objectius que puguin ser realitzables, han d'ésser també objectius que assentint les bases per a un ulterior desenvolupament vers els nostres objectius polítics. Això

(1) Vegi's «Servei Nacional de Salut, una alternativa democràtica a la Sanitat», N. Acarín, R. Espasa, C. Sans, J. Vergés; Ed. Laia, 1977. Hi ha també edició castellana.

vol dir, per exemple, que les opcions mèdico-assistencials deuran quedar en segon terme enfront d'altres objectius que es refereixin a la vinculació de les masses en la lluita per la defensa de la salut en les fàbriques (tòxics, ritmes, torns rotatoris, etc...) i també aquells objectius que poden concretitzar una nova acció sanitària en barris i pobles (centres de salut comunitària, assessoria contraceptiva, educació sanitària, vigilància del medi i dels aliments, etc...). Tots aquests elements són mesures el desenvolupament de les quals porta a posar en qüestió algunes de les bases i dogmes del sistema capitalista: la productivitat, l'alienació, el consumisme irracional, la contaminació, etc., però al mateix temps són instruments per conscienciar la població d'allò que és més important per a la seva salut, així com són vehicles per vincular àmplies capes populars en mobilitzacions específiques per objectius concrets.

Així pensem que pot anar trencant-se el reflex de progressiu consum mèdico-hospitalari, avui tan estès, i que ens portaria a un canvi políticament erroni i econòmicament inviable. Cal dir que quan condemnem el consumisme mèdico-hospitalari reconeixem també la importància d'algunes activitats i tractaments mèdico-hospitalaris en la millora de la qualitat de vida de la població, sobretot pel que fa al tractament de les malalties i trastorns més freqüents, i sovint aquestes dolències són menyspreades pels metges i els serveis hospitalaris especialitzats (massa especialitzats) ja que es tracta d'una patologia avorrida, massa coneguda, quasi considerada vulgar (per exemple les hèrnies) i que en canvi els seus tractaments són eficaços, econòmics, i contribueixen a resoldre problemes, sovint importants, per al pacient.

2. D'aquesta primera discussió en sortiran els elements que deuen fonamentar la nostra proposta de *Llei de la Salut*, que consolidi unes primeres bases de democratització dels serveis de salut, inclosa la reforma autonòmica dels serveis sanitaris com l'Assistència Sanitària de la Seguretat Social, però, que estableixi també les grans línies de l'acció sanitària en el futur.

3. Elaboració, en sentit estricte, dels *objectius municipals*. Aquí hem de plantejar-nos amb realisme les dificultats en què es trobaran els futurs Ajuntaments democràtics per abastar la realització de programes sectorials, pel fet d'haver d'afrontar en primer lloc els problemes derivats del sanejament de l'organització municipal. Aquests Ajuntaments no tindran defi-

nides les noves competències, no existirà capacitat pressupostària pròpia, i al mateix temps hauran d'omplir el gran buit polític de la transició a la democràcia, car no oblidem que els Ajuntaments seran les primeres institucions democràtiques, i per tant hauran d'assumir com a tasca fonamental la reconstrucció de la democràcia a Espanya; i sobre ells —i el resultat de les eleccions municipals— els moviments de masses i el Parlament podran donar nou impuls a la democratització. A Catalunya els Ajuntaments hauran de ser a més a més el primer bastiment de la Generalitat, que avui existeix sols de forma nominal, i que pot trobar en els nous ajuntaments la base institucional i mobilitzadora de la seva reconstrucció.

Diferenciem dos tipus d'objectius municipals:

A. *Objectius de possible gestió municipal a curt termini*, fonamentalment els que es refereixen a les tasques de prevenció primària (higiene i salubritat: medi ambient, aigües, aliments, residus, drenatges, animals, vivendes, urbanisme, etcètera). Administrativament aquestes tasques poden quedar repartides en el conjunt de departaments municipals, i en tant que totes elles són determinants bàsiques per a la salut pot afirmar-se que en aquest primer nivell l'acció sanitària municipal està assumida pel conjunt de l'Ajuntament, a més a més de les responsabilitats més directament sanitàries del Departament Sanitari del Consistori. La legislació actual preveu una corresponsabilització entre Ajuntaments i «Jefaturas Provinciales de Sanidad» per a moltes activitats de prevenció primària, així com està establert que els Ajuntaments destinin a sanitat el 5 % del pressupost municipal, fet que no acostuma a succeir. Una aplicació progressiva d'aquesta legislació permetria als Ajuntaments democràtics un primer marc de treball sanitari abans i tot de la reforma municipal.

B. *Objectius que els consistoris deuran assumir com a reivindicació*, en tant que els Ajuntaments seran institucions de representació democràtica. Aquests objectius són els de la reforma sanitària, la transformació de l'assistència sanitària de l'INP en el camí d'una assistència integrada que inclogui des de les activitats de prevenció secundària (educació sanitària, planificació familiar, sanitat escolar, higiene mental, etc...) als serveis socials i assistència sanitària completa. Introduint formes de gestió democràtica, planificació assistencial i racionalització i coordinació dels serveis sanitaris.

Pensem que avui l'element fonamental que pot obrir la via de la transformació democràtica dels serveis sanitaris a partir del municipi és la *gestió democràtica*, entesa com la intervenció dels usuaris —juntament amb els sanitaris— en els òrgans directors dels serveis sanitaris públics (inclosa l'assistència sanitària de l'INP).

Però abans de veure les conseqüències possibles de la gestió democràtica dins l'INP, veiem com els Ajuntaments poden integrar la participació popular en la política sanitària.

En els actuals Ajuntaments existeixen —sobre el paper— les anomenades «Juntas locales de Sanidad», que són organismes amb teòrica capacitat sanitària, on s'entrelliga l'organització sanitària de l'Estat (DGS) i el poder municipal actuals. Cal recordar que no han jugat cap paper en la vida dels nostres pobles, tant per la falta de democràcia com per no disposar de pressupost econòmic. Aquestes «juntas» estan compostes per un metge, un farmacèutic, un veterinari, el mestre i presidides per l'alcalde, que pot delegar la seva funció, i tenen com a objectiu la vigilància i control sanitari a l'àmbit municipal.

Pensem que a partir de les eleccions municipals, en els ajuntaments democràtics, podria reconvertir-se aquestes «juntas» en «Comissions Municipals de Sanitat», en les quals entrarien a formar part representants de les centrals sindicals i representants de les associacions de veïns. Durant aquests darrers anys han estat el moviment popular als barris i el moviment sindical en les empreses els qui millor han captat i lluitat per la resolució dels problemes sanitaris. Al mateix temps la introducció d'aquesta representació directa d'organitzacions obreres i ciutadanes situaria en el seu lloc just la participació tècnica (metge, farmacèutic, veterinari, i en els grans municipis els tècnics sanitaris necessaris) i donaria al Consell (que gaudiria de l'aprovació i aval municipal, pel fet de ser presidit per un membre del consistori) la força i la vinculació amb els problemes quotidians del poble (i del barri en les grans ciutats). En resum, a partir d'una institució avui ja prevista cal anar cap a la reconversió en una Comissió Municipal de Sanitat, amb majoritària participació ciutadana, arrelada a les organitzacions naturals de barris i pobles, i amb capacitat de programació i vigilància. El poder executiu segueix pertanyent al consistori, però aquest quedarà complementat amb la capacitat mobilitzadora de la base popular.

El primer objectiu d'aquestes «Comissions Municipals de

Sanitat» serà el d'actuar com a consciència sanitària de tot l'Ajuntament, per introduir la política de defensa i promoció de la salut en el conjunt dels àmbits d'actuació municipal i especialment en el Departament de Sanitat. El segon objectiu serà el d'assumir i donar un marc i suport a la intervenció democràtica dels usuaris en la gestió dels serveis assistencials públics i de l'INP. A partir d'aquesta gestió democràtica caldrà iniciar un programa de sectorització assistencial del municipi (o de la comarca), introduir formes de coordinació entre els diferents centres (Hospitals, Urgències, etc...), normalitzant les formes de treball sanitari per anar ampliant els actuals serveis augmentant progressivament la seva capacitat i qualitat.

Avui la Seguretat Social (INP) no és un servei públic, perquè continua essent tan sols una mútua finançada pels assalariats, i per tant fóra antidemocràtic fer caure en les seves esquenes el finançament de serveis que precisen d'una aportació de fons públics. Però la intervenció municipal en la gestió dels centres assistencials de la Seguretat Social sí que pot ser un element de dinamització, podria dir-se inclús de mobilització, per aconseguir més endavant el pas de les despeses de l'assistència sanitària als pressupostos públics, de l'Estat, objectiu per al qual lluiten el moviment sindical i els partits d'esquerra.

La intervenció municipal dins la política sanitària de l'INP pot ser un instrument de forta pressió per aconseguir que els centres de la Seguretat Social, especialment els d'assistència externa (ambulatoris i consultoris) hagin de racionalitzar i reordenar les actuals formes de treball assistencial, introduint nous serveis avui inexistents (higiene mental, planificació familiar, assistència social, etc...). Això comportarà un augment de despeses que en part pot equilibrar-se sanejant les actuals formes de treball d'aquests centres (responsabilització personal, compliment de l'horari mèdic de 2,30 hores per dia, etcètera); en part també pot compensar-se per la disminució de despeses en farmàcia i utillatge electro-mèdic. Pensem, però, que la pressió municipal hauria d'orientar-se cap aconseguir l'augment de la participació econòmica de l'Estat (o de les nacionalitats quan tinguin capacitat financera pròpia) en el pressupost dels serveis sanitaris.

Augmentant l'aportació de fons públics disminuirà relativament la dependència de les cotitzacions i al mateix temps aprofitarem la xarxa de la Seguretat Social per bastir uns

serveis sanitaris unificats, que des de la seva base estiguin gestionats democràticament amb la participació sindical i municipal, fet que facilitarà la integració dels serveis preventius i assistencials. És important trencar la reaccionària separació entre funcions assistencials i de prevenció (com avui succeeix entre Seguretat Social i «Jefaturas de Sanidad»).

Aquestes propostes permeten contemplar la *formació d'un nou model sanitari*, en l'objectiu del Servei Nacional de Salut, per progressives i successives transformacions dels actuals dispositius assistencials (transformació dels ambulatoris i consultoris en Unitats d'Assistència Bàsica, o millor diríem en Centres de Salut Comunitària), introducció d'organismes de gestió-direcció democràtics amb progressiu augment de les capacitats executives, vinculació dels serveis assistencials a un determinat territori municipal o comarcal, integració d'activitats preventives i assistencials, unificació dels serveis de la Seguretat Social amb els municipals i de l'Estat, i sectorització, coordinació i normalització del conjunt de serveis.

És una via de construcció del Servei Nacional de Salut de baix a dalt aprofitant i ampliant l'actual base assistencial de la Seguretat Social, que a Catalunya veurà el seu camí facilitat per l'acció des de dalt de la Generalitat.

* * *

La formulació d'un programa sanitari democràtic ha de tenir en compte, com qualsevol altra programació política, la *intervenció de la comunitat* en la seva elaboració i endegament; de no ser així, la impecabilitat tècnica d'unes propostes no serà mai garantia de democràcia. A més a més, la intervenció directa de la col·lectivitat en el desenvolupament sanitari assentarà les bases d'una nova dinàmica sanitari-popular que significarà la possibilitat i garantia de traduir en fets les proposicions teòriques progressives, i farà possible la *preeminència d'una ideologia de salut* enfront de la ideologia de malaltia, la política de prevenció i, per tant, l'inici de la transformació del medi biosocial nociu.

A partir de les iniciatives concretes en barris i pobles, es pot posar en marxa noves formes de treball i programació sanitària, basades en la intervenció conjunta usuari-sanitari, que poc a poc permetin d'avançar cap a propostes més generals i solucions organitzatives que, començant per coordinar les primeres realitzacions, donin lloc després a un marc orga-

nitzatiu i polític sanitari més general, en el camí d'aconseguir el Servei Nacional de Salut.

En altres paraules: no s'ha d'iniciar la transformació sanitària «des de dalt», sinó a partir de la resolució de les necessitats avui més urgents i més pròximes a la comunitat, perquè sigui aquesta la qui després avanci cap a graus superiors de la nova organització sanitària democràtica.

Tot rellegint la «Revista de Catalunya» (1938)

Ignasi Riera

Carles Pi i Sunyer escrivia a la «Revista de Catalunya», que porta la data del 15 de juliol de 1938: «la preocupació de l'hora present no pot prendre's com a pretext per a deixar en vaga l'esperit; ha d'estimular, al contrari, l'activitat del pensament. És una excusa massa còmoda i precaucionista dir que en les hores tenses, tèrboles i confuses com l'actual, la posició més raonable és la del silenci...». Com veiem, tot un codi d'ètica cultural, una veritable proposta per trencar la temptació del silenci.

Trobaríem paral·lels a d'altres publicacions republicanes de l'Estat espanyol (per exemple a «Hora de España») i a moltes de les ponències presentades al II Congrés d'Intel·lectuals Antifeixistes, l'any 1937. Més encara: a la revista «Nueva Cultura», de l'any 37, advertim una constància crítica, una crida *indeseñter* a salvar el terreny que correspon al pensament, a la paraula, a l'elaboració cultural, a la defensa dels valors culturals de l'Espanya republicana. I això per activa i per passiva (mitjançant l'anàlisi de la «política» de destrucció cultural —de destrucció física!— que tirava endavant Franco a mesura que ocupava l'Espanya legal).

No costa gaire d'endevinar les arrels d'aquesta actitud: pel que fa a l'Estat espanyol, és evident que les «dos Espanyas» a què al·ludia Machado es caracteritzen com l'Espanya reaccionària, clerical, feudal, l'una, i com l'Espanya il·lustrada, l'altra. El republicanisme havia fet forat entre els sectors més motivats culturalment del país, entre els qui s'havien preocupat per l'escola, pels seus continguts, pel paper de la cultura a la Constitució, etc. (Resulta tan dramàtica la lectura del *Diario* de Jovellanos, i apareix tan corrompuda la classe eclesiàstica, sempre amb un déu barroer a la mà per evitar que el progrés atempti contra els interessos de la «religió»!). Pérez Galán, autor d'un llibre molt útil sobre la II República i l'Ensenyament, explica, amb encert, aquesta tradició culta de l'Espanya Republicana.

Pel que fa a Catalunya, Mercè Rossell, a la introducció d'un llibre d'Undarius, sobre la política cultural de la Generalitat, comenta amb molt d'encert el paper que la cultura havia de jugar en la recuperació de la consciència nacional catalana. Per als catalans, la llengua era molt més que el vehicle convencional de comunicació d'una comunitat històrica. Contra la llengua catalana havien caigut, amb tot el seu pas anihilador, decrets, prohibicions, pràctiques polítiques centralistes. No era doncs estrany que en tot el procés de recuperació cultural l'acord bàsic sobre l'ús de la llengua fos comentat en termes de deure moral, com a element d'integritat psicològica, com a senyera de l'esperit patriòtic.

No és gens estrany, per tant, que en període de guerra, quan semblaria que tots els esforços han de ser esmerçats en les indústries de guerra, la Generalitat segueixi dedicant tants esforços a donar suport a les propostes de recuperació, àdhuc diríem de normalització, cultural. Quan l'any 1937 neix la Institució de les Lletres Catalanes, que té com a presidents Carles Riba i Josep Pous i Pagès, sorgeix l'acord de seguir endavant amb la publicació de la «Revista de Catalunya» que viurà així, al llarg del 1938, la més brillant de totes les seves etapes. Armand Obiols en fou redactor en cap. Entre els col·laboradors més habituals de la revista, destacaríem, pel nombre d'aportacions, els noms de Rovira i Virgili, Maurici Serrahima, Andreu A. Artís —autor d'una sèrie molt amena sobre la vida a Barcelona—, Ferran Soldevila, Joan Sacs, Domènec Guansé, Lluís Montanyà, Rafael Tasis i Marca —tan actiu, després, a les publicacions a l'exili—, Josep M. Capdevila, C. A. Jordana, l'olotí Joan de Garganta, Marià Manent, Jaume Serra Húnter, Pau Vila, Manuel Reventós, Carles Pi i Sunyer, Carles Riba, Fermí Vergés, Just Cabot, Josep Miracle, Agustí Esclasons, Sebastià Gasch, i tants d'altres. Subscriure's per un any a la «Revista de Catalunya» valia 48 ptes. L'administració tenia seu al núm. 41 de la Rambla de Catalunya i s'encarregava de la distribució la Llibreria Catalònia. Quant a la impressió, veritablement modèlica, amb paper offset allisat i coberta en paper guarro, impresa a dues tintes, es feia a la Imprenta Clarasó, al carrer Villarroel, 17. Cada número constava d'unes 160 pàgines de text, més una vintena de pàgines de publicitat, en paper d'un altre color i qualitat, i sense interrompre el text.

Quant a les temàtiques, aquestes podien variar considerablement: des de notes històriques sobre el Memorial de Greuges fins a un estudi excellent (i encara de gran actualitat) so-

bre l'art de traduir; des d'unes notes sobre el diner espanyol fins a una prosa sobre els bombardeigs; des d'un primer tast d'uns versos de Rosselló-Pòrcel fins a un estudi sobre l'estètica de Maragall; des d'un treball sobre el pensament popular i la filosofia fins a un estudi sobre la dansa... Només ben ocasionalment, els temes abordats són allò que anomenem «articles polítics». Però fins i tot en aquests casos, es tracta d'incitar al debat ideològic: les bases de la lluita ideològica contra el nazisme, l'estudi del mecanisme de les idees totalitàries, les exigències de la solidaritat travessen aquests articles.

Una de les seccions que sorprèn més quan llegim ara la «Revista de Catalunya» és la secció de comentaris de llibres: és quan te n'adones més cruament de la violència bàrbara, de les pretensions no gens dissimulades de genocidi, que comportava l'alternativa franquista: la millor producció de la cultura mundial era comentada, sospesada, criticada, des de la Catalunya de la Generalitat. (Per exemple: al número de març del 38, hi ha un comentari sobre una nova col·lecció de llibres... en anglès: l'exemple de la prestigiosa col·lecció «Pelikan Books», de la gran casa editorial Penguin, hauria de servir d'estímul als editors catalans: «Seria bo que els cetacis fossin tan propicis a les publicacions catalanes —almenys el dofí que s'il·lustra remenant la cua a la nostra portada».)

Quan, anys més tard, Carles Riba prologava la represa de la «Revista de Catalunya», editada a São Paulo, insistia en la importància de la fidelitat en tota tasca cultural: «Ben comptat, són set vegades amb aquesta que la "Revista de Catalunya" ha reprès la seva vida i s'ha continuat ella mateixa». Poc abans, a la presentació de l'època parisina de la revista, el mestre Riba, en un text carregat de foc, conscient i tràgic alhora, repetia els mateixos conceptes de la revista concebuda com a senyera d'unitat i de reconciliació: «No venim, doncs, a prolongar cap lluita ni polèmica: ens redrecem com a nuclis d'unitat i de confiança, no com a mantenidors de divisions i desesperació...».

¿Com evitar el parany de limitar-nos a fer lectures nostàliques? És ben cert que les circumstàncies han variat, i força; que el procés cultural, entre repressions i prohibicions, ha

encetat, gairebé a les palpentes, camins innovadors. Creiem, tanmateix, que hi ha encara algunes lliçons en aquest intent de llegir *històries passades*.

La «Revista de Catalunya», per exemple, resol un conflicte, real o hipotètic, entre els lligams del nostre marc cultural. M'explicaré: la defensa aferrissada, de pura supervivència, que hem fet de la catalanitat, ens pot haver inclinat al xovinisme. (Són molts els qui, ex cathedra, ens acusen de localistes.) Doncs bé: en un marc normalitzat, cap cultura nacional, com la catalana, tendeix al tancament, sinó, més aviat, a l'expansió, al diàleg, als contactes, a la intercomunicació, a l'intercanvi. Catalunya havia estat, i ha de tornar a ésser, una taula rodona de la cultura mundial. Més encara: la possibilitat de saber que no hi ha cap obra universal sinó neix arrelada a un context limitadíssim (llegiu Joyce) ha de permetre'ns recuperar el sentit universal de la cultura catalana, sense necessitat de vendre'ns, culturalment, a modes culturals «de mayor expansión».

Una altra de les lliçons de la «Revista de Catalunya» és que l'arma més potent contra l'expansió dels credos totalitaris és la popularització de la cultura. Entre feixisme i cultura, la lluita és sempre desigual, les armes en joc són desproporcionades. (Imagino els debats parlamentaris entre un home esquifit i mal orador com Gramsci i el poderosíssim Mussolini; però recordem també que Mussolini temia més el cervell empresonat de Gramsci que una columna de tancs desfilant cap a les portes de Roma.) Però contra feixisme no hi ha cap resposta més contundent que expansió cultural, que debat crític, que tasca d'educació.

També un aspecte, que segurament és secundari, subratllaria com a modèlic: la idea, que es repeteix una i altra vegada a la «Revista de Catalunya», que la cultura no ha de ser avorrida, que l'amenitat és sovint un component de la cultura veritable.

Podríem seguir. Però penso que la Generalitat tornarà a possibilitar una Institució de les Lletres Catalanes, un relançament de la cultura popular («al servei del poble»), un suport a totes les institucions culturals i pedagògiques..., i que, per tant, no ens caldrà girar els ulls enrera per saber què significa una cultura nacional i popular, com Gramsci la definia, aplicada a un context que ha sentit l'amenaça a mort dels unglots feixistes.

Cornellà de Llobregat

Congrés de periodistes

Rafael Pradas

A mitjan febrer se celebrarà a Barcelona un Congrés de Periodistes Catalans, nascut a l'escalf de l'àmbit de Mitjans de Comunicació del Congrés de Cultura Catalana i impulsat per antics membres del Grup Democràtic de Periodistes. Per primera vegada des de 1939, els professionals de la informació de Catalunya podran reunir-se públicament per abordar, en un clima de llibertat, els nombrosos i complexos problemes que els afecten. Podran, sobretot, reflexionar col·lectivament tot un seguit de qüestions —professionals, laborals, formatives, jurídiques, etc.— que ultrapassin el marc estrictament professional per situar-se al bell mig del combat col·lectiu per la llibertat d'expressió, la defensa del pluralisme polític i, en definitiva, de la mateixa democràcia i dels interessos de la gran majoria.

El Congrés de Periodistes Catalans no pot celebrar-se en un moment més oportú i necessari. Els canvis polítics, les expectatives de plena consolidació de la democràcia i l'autonomia, però també l'actitud bel·ligerant de molts sectors del capitalisme enfront d'aquesta mateixa democràcia —i especialment de l'inequívoc signe d'esquerres que la nova situació té a Catalunya— obliguen avui els periodistes (entesos sempre en un sentit ampli, de professionals de la informació i no pas en funció d'un «carnet») a molts replantejaments. Un d'ells és el paper que correspon als periodistes després de la dictadura, l'enderrocament de la qual ha constituït l'objectiu polític primordial dels sectors progressistes de la professió. Està clar que no es pot menysvalorar el paper que han jugat els periodistes —a desgrat sovint de l'estructura i els interessos immediats de les empreses periodístiques— en defensa de les llibertats, sota la dictadura, intentant trencar, per tots els mitjans, el bloqueig informatiu del franquisme. La decidida voluntat d'assolir una premsa, una ràdio i una televisió lliures no s'expressà solament a través de moviments articulats com el Grup Democràtic de Periodistes (fundat l'any 1966, membre de l'Assemblea de Catalunya), que plantejà una lluita política unitària clarament frontal contra la dictadura i els seus instruments de repressió. S'expressa

també, indestriable dels plantejaments globals, en la vida quotidiana a les redacions, amb la publicació —sovint incompleta, mancada o el·líptica— d'informacions sobre els moviments polítics, les lluites obreres, les reivindicacions urbanes, les denúncies contra la corrupció, l'especulació, els monopolis o el caciquisme. Es fa cert el tòpic que la premsa no ha creat els problemes però s'ha convertit en caixa de ressonància multiplicadora de les lluites obreres i populars per les llibertats democràtiques i nacionals. Cal afegir que els periodistes van haver de lliurar també combats en el front de les pròpies empreses, enfrontant-se a arbitràries decisions del capital, a interessades deformacions de la realitat, lluitant pel millorament de les condicions laborals i salarials i per trencar cada cop més la divisió estamental entre «periodistes» i personal «no periodista».

Avui, però, el periodista, el professional de la informació, ha d'encarar-se a situacions noves. La recuperació de la democràcia, la possibilitat d'una militància personal en el camp polític i sindical, la possibilitat també de viure molt de prop, per raons de feina, la fluïdesa dels esdeveniments polítics han posat en crisi els moviments «resistencialistes». L'antic aglutinant de l'antifranquisme no ha pogut traduir-se, encara, en noves orientacions unitàries que resituï el problema: la lluita per la llibertat d'expressió, per una informació lliure i no mediatitzada, per l'abolició de qualsevol discriminació basada en raons d'ideologia o de sexe, pel ple assoliment de la dignitat professional, etc. Ni les centrals sindicals —en plena organització i amb problemes més immediats a resoldre— ni l'Associació de la Premsa, amb la seva gran càrrega de corporativisme, no poden ara per ara oferir alternatives. I la situació les demana perquè Catalunya viu un procés de concentració monopolista de la premsa, fenomen comú a tot Europa, però que entre nosaltres té trets característics; un d'ells és l'intent de la burgesia de recuperar la direcció política dels mitjans de comunicació com aparells que han de permetre-li assegurar el control ideològic, reproduir la ideologia dominant i continuar exercint, per tant, la seva hegemonia com a classe. Això s'ha fet més evident després de les eleccions del 15 de juny amb el vot majoritari de Catalunya per l'esquerra i l'actitud de compromís de la major part dels periodistes i professionals de la informació recolzant les opcions polítiques progressistes. Des d'aquesta perspectiva cal entendre, per exemple, un

conflicte com el del «Diari de Barcelona» o els intents de crear cadenes privades de televisió.

Per completar el panorama afegim-hi la crisi real i profunda dels mitjans convencionals (premsa diària i periòdica, que ha reduït sensiblement els seus tiratges) en benefici de la ràdio i TV i de la peculiar subcategoria de la premsa basada en el sexe, la pornografia i la violència, que canalitza moltes de les repressions personals i col·lectives que ha acumulat el poble espanyol. Es viuen, a la vegada, moments de reestructuració tecnològica i a nivell professional i empresarial —fins i tot en aquells sectors que no poden qualificar-se objectivament com a «reaccionaris»— hi ha desconcert per adaptar-se, a nivell comunicacional, a la nova situació política i social. Per altra banda, centenars de professionals de la informació es troben en situació d'atur: la Facultat de Ciències de la Informació aboca cada any al carrer noves promocions de llicenciats que no troben feina o han de malvendre les seves col·laboracions, sotmesos a una frustrant competició, sense que l'Administració ni els organismes de defensa professional no hagin aconseguit d'imposar una normativa progressiva per configurar les plantilles de les redaccions. Per acabar amb aquest breu i gens engrescador panorama assenyalem l'existència encara de nombroses dificultats legals que impedeixen el lliure exercici de la professió, i especialment l'aplicació d'un Codi Penal no reformat d'acord amb la nova situació política.

Però encara queda un gran tema contradictori que el Congrés de Periodistes Catalans porta en el seu mateix enunciat. Què significa parlar de periodistes catalans? ¿Com lluitar per la plena normalització de la llengua i la cultura catalanes com a vehicles de comunicació? Sens dubte —i a diferència d'altres camps de la producció intel·lectual— resulta massa estret el concepte de periodista català com aquell que s'expressa habitualment en llengua catalana i hem de decantar-nos, més aviat, per la definició que periodista català és tot aquell periodista —o professional de la informació— que viu i treballa a Catalunya i que assumeix les reivindicacions nacionals i culturals catalanes com a part indestriable de les llibertats i, per tant, la reivindicació d'una premsa catalana normalitzada. En aquest sentit cal ser molt realistes, valorant el paper que ha jugat la premsa —o la ràdio i ja menys la televisió— en llengua castellana de cara a la recuperació de la consciència nacional de Catalunya i el paper que, sens dubte, continuarà jugant encara, especialment entre les àmplies masses de

treballadors immigrants. Això no vol dir que s'hagi de bandejar, ni molt menys, la necessitat d'anar a la progressiva normalització del català com a llengua de comunicació. Al contrari: s'han de plantejar amb més fermesa que mai, els problemes específics de la premsa, la ràdio o la TV en català, qüestió que cal situar en un context més ampli d'acció política i d'acció de govern.

El Congrés de Periodistes Catalans haurà d'enfrontar-se, com es veu, amb un ampli ventall de preocupacions i problemes. Està previst que s'abordin set ponències (empresa i periodista; empresa periodística i mercat de treball, amb especial referència a la dona; premsa comarcal; estudis de periodisme; premsa catalana; ràdio i televisió; futur dels mitjans de comunicació a Catalunya) i que hi hagi dos debats (el periodista i la premsa de partit, i les opcions sindicals del periodista i el futur de l'Associació de la Premsa) a més d'un acte final públic en defensa de la llibertat d'expressió. Està clar que el Congrés no podrà fer abstracció dels problemes «professionals» separant-los de la situació política, social i econòmica. Es quedaria a mig camí si es limités a la «funció social» del periodista. Al costat dels aspectes puntuals que només pot resoldre el debat i la clarificació internes, el Congrés ha de ser un punt de partida per a un gran debat col·lectiu sobre la llibertat d'expressió. Com convertim els diaris, les revistes, la ràdio, la televisió, en eines de la democràcia, del pluralisme i de la llibertat, en instruments de la gran majoria de la població i no en òrgans de la reacció, d'involució i d'opressió. És evident que bona part de la tasca recau sobre els treballadors de la informació, però que els partits polítics, centrals sindicals, associacions ciutadanes, culturals, en definitiva el ric teixit social de Catalunya hi tenen molt a dir.

No podem oblidar que, en definitiva, el problema és fonamentalment polític, i que la Generalitat, malgrat les seves mancances i dificultats, haurà de plantejar-se qüestions com l'ajut a la premsa en català i l'estímul a la seva creació; l'ajut, també, a la premsa de comarques; el control i autonomia del circuit català de RTVE; el control també de l'ex-premsa del *Movimiento* a Catalunya; la participació dels treballadors i dels usuaris dels mitjans informatius en l'orientació i hauria de donar impuls a una legislació més progressista en matèria de premsa, especialment pel que fa a la constitució i canvi de propietat d'empreses periodístiques. Des d'aquesta perspectiva d'acció de govern —que hauria de recolzar-se precisa-

ment en la participació popular— el Congrés de Periodistes Catalans proposarà la creació de l'Institut Català de la Informació com a organisme que pot ajudar a configurar la política informativa de la Generalitat de Catalunya i de totes les institucions autonòmiques, en el ben entès que no es tracta d'una política de bones relacions amb la premsa, de relacions públiques, sinó en la necessitat que els nostres organismes —encara pre-autonòmics— adoptin una política progressista en el terreny de la informació. L'Institut ha de convertir-se en un centre de discussió, de debat, de propostes, d'estudis, d'investigació, al voltant de totes les qüestions que es relacionen amb la comunicació i la informació a Catalunya. Pel seu caràcter obert no pot limitar-se als professionals de la informació ni convertir-se tampoc en un apèndix de la Generalitat. Ha d'estar obert al cos social de Catalunya, a través de canals adequats i diversos, perquè reculli precisament tota l'aportació popular en un debat que no pot quedar encerclat entre professionals i tampoc reduït a decisions administratives. El Congrés de Periodistes Catalans és ara una peça important, un punt de partida important que cal saludar amb esperança, si de debò creiem que una premsa, una ràdio, una televisió lliures són una contribució essencial a la consolidació de la democràcia i a la plena recuperació dels drets nacionals de Catalunya.

La bomba de neutrons

La Investigació armamentística nord-americana i l'Administració Carter sembla que també es plantegen la qüestió energètica. En efecte, l'últim i el més sofisticat dels seus productes, l'anomenada bomba N, la bomba de neutrons, ofereix en comparació amb la «clàssica» atòmica l'avantatge de produir —amb igual energia— el doble de morts i cinc vegades menys de destrosses materials.

Altres característiques de la nova bomba són:

— la seva lleugeresa i manejabilitat;

— la concentració, en un petit radi al voltant del lloc de l'impacte, dels efectes de destrucció pel foc i la força explosiva;

— el fet de produir molt poca escòria radioactiva, i en una àrea molt petita;

— que els efectes de les radiacions acaben després d'unes hores d'haver-se produït l'explosió, persistint només en la gent contaminada.

Però la peculiaritat més terrible d'aquesta bomba és la manera com trobarien la mort tots aquells que es veiessin afectats pel seu radi d'acció que pot arribar a ser d'uns dos quilòmetres i mig. Tret d'aquells que morissin instantàniament per l'impacte explosiu, la resta començaria a percebre els efectes de les radiacions, entre els cinc i trenta minuts següents a l'explosió els més propers al centre de l'impacte, i entre la mitja i les dues hores els altres. Aquests efectes consisteixen en: vòmits fortíssims, febre, convulsions, hemorràgies, diarrees, mareigs, desordre mental, estat de coma, ceguera... Però la mort definitiva no arribaria, per terme mitjà, fins després de 5 a 15 dies de terrible agonia i vindria donada, en la

majoria dels casos, per hemorràgia, infecció o col·lapse circulatori. Aquests efectes es podrien dilatar molt més en la mida en què l'afectat estés més allunyat del centre de l'explosió.

Aquest horror sembla que ha estat pensat, políticament, per distorsionar el procés de distensió EUA-URSS i, militarment, per ser aplicat en contra de les lluites d'alliberament dels pobles del Tercer Món. A Europa sembla que es voldria introduir com a element «defensiu».

Metges-policies

A França existeixen organitzacions mèdiques privades que, pagades per les empreses, es dediquen a presentar-se de sobte a casa dels treballadors de baixa per malaltia per tal de comprovar-ne la veracitat i determinar sobre la seva importància.

Aquest sistema de metge-policia empresarial pretén combatre l'absentisme laboral, a la vegada que permet acomiadar els treballadors «difícils» per a l'empresa.

Que l'absentisme laboral existeixi és un fet real a França i aquí, però la seva limitació o desaparició no pot venir a través d'un abús del poder patronal i d'una inacceptable pressió moral que solament pretén la restauració de la disciplina laboral a qualsevol preu. L'absentisme tendirà a desaparèixer en la mesura que es combatin els seus orígens, i aquests es troben principalment en les deficientes condicions de treball, en la manca d'adaptació als llocs de treball, en la imposició de ritmes massa intensos i en les possibilitats limitades de lluita en defensa dels interessos col·lectius dels treballadors, cosa que obliga aquests a buscar solucions individuals a la seva situació laboral.

Gais sense power

Antoni Batista

La problemàtica i incidència social dels gais ha tornat a saltar a les pàgines dels diaris recentment. Mitjans amplament concorreguts i una nova manifestació reclamant l'abolició de la «Llei de perillositat social» —el diumenge 4 de desembre— han evidenciat novament que el moviment gai no és un fenomen críptic o tancat en ell mateix. D'altra banda, el Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC), continua articulant-se i dirigint la lluita en aquest terreny. El FAGC és un moviment unitari on hi ha militants de diferents partits i organitzacions polítiques. Amb el seu secretari general, Roger, i dos membres més, Lubara i Petit, hem parlat a bastament de les circumstàncies que envolten, a casa nostra, la qüestió de l'homosexualitat. Ja que els gais encara són considerats «delinqüents» per la legislació franquista vigent, els nostres interlocutors es veuen obligats a utilitzar noms de guerra. Però no només és això. Com ells mateixos ens dirien al llarg de la conversa, hi ha també tota classe de dificultats a nivell social que fan que la vida dels gais s'hagi de dividir en compartiments-estancs, moure's a través dels quals augmenta, si més no, les traves al dret a portar una vida digna sense vexacions, amb normalitat.

La ideologia dominant —comença a explicar un dels companys— es compon de tres caràcters: sexisme, masclisme i heterosexisme. El sexisme crea la identitat masculina, la femenina i l'homosexual, i uns rols immutables que se'n deriven. Entre aquestes tres identitats es crea una jerarquia —això denominem masclisme. Per altra banda, a partir del segle XIX s'estableix l'homosexualitat com a identitat separada. Aquest masclisme passa també al planell de les relacions sexuals, i l'heterosexualitat es col·loca, com a norma, per sobre de l'homosexualitat. Des d'aquest punt de vista, això es transmet a través dels aparells ideològics: la família, l'escola, l'exèrcit, la universitat, l'església... Tot això també és traduït en certes idees particulars, per exemple que l'homosexualitat és una malaltia, que és un pecat, que l'homosexual és un criminal...

La ciència ha estat incapaç de definir què és allò que fa que hom sigui homosexual: que si hormones, que si cromosomes, etc., etc. I és que en realitat no hi ha res que diferenciï el subjecte homosexual biològicament parlant. A partir d'aquí, i a partir que reconeixem l'homosexualitat latent, pensem que els homosexuals no formen una categoria de persones separada per raons biològiques, sinó que la seva separació és deguda a una marginació social: els homosexuals formen un grup socialment oprimat, i l'agrupació dels homosexuals és una resposta a aquesta marginació.

—No és cert que això té molt a veure amb allò que els ideòlegs de la societat han definit com a normal o anormal?

—Sí, fins i tot s'ha volgut dir que l'homosexual com a tal ja té una determinada i característica idiosincràcia o naturalesa, i que tots els homosexuals són psicòpates o tenen alguna patologia. El que passa és que si hi ha homosexuals que són neuròtics —i potser en proporció n'hi han més que heterossexuals—, això no és degut a una constitució pròpia sinó a la marginació que ocasionen les condicions a les quals estan obligats a viure, que els predisposen a una sèrie de depressions, de neurastènies..., que poden àdhuc arribar al suïcidi. Però això no vol dir que imprimeixi caràcter el fet de ser homosexual —conclou Roger.

—A la «Llei de perillositat social» —afegeix Lubara— s'afegien conceptes extra-legals, extra-jurídics, per incorporar-los a la ciència, i aquests conceptes provenen d'altres disciplines, especialment les ètico-morals: l'homosexualitat era un pecat. I per tant l'homosexualitat esdevingué delictes. El llençament contra l'homosexualitat es deu a la ideologia judeo-cristiana. Malgrat la laïcització, això es mantingué. Més tard la medicina del segle XIX agafà els conceptes de perversió, sodomització... per construir aquesta norma ideal que interessava i interessa encara la classe dominant, a la qual li interessa l'heterosexualitat per reproduir la força de treball. Aleshores, l'homosexualitat esdevé una malaltia...

Actualment es diu, però no és cert, que l'homosexualitat és intrínsecament revolucionària. Existeixen possibilitats que el capitalisme avançat pugui integrar certa pràctica homosexual, sobretot des del punt de vista que sigui necessari, en un determinat moment, disminuir la taxa de natalitat, com ha passat a Suècia.

—Jo voldria introduir una certa visió històrica —diu Petit— d'allò que és natural i el que no ho és, fet que de vegades

ens fa veure els homosexuals com a quelcom anti-natural, contra-natura. La cultura que ens han ensenyat des de nens ens ha amagat les pràctiques homosexuals de l'antiguitat, a cultures tant importants com la grega, la romana, el món àrab, la cultura japonesa. L'homosexualitat es considera perversió a l'Occident des de la irrupció de la cultura judeocristiana.

—Cal partir de la base que en aquella època —diu Roger— tothom era bisexual.

—Això demostra —continua Lubara— que no necessàriament totes les societats són segregatives amb els homosexuals, i que només en les societats segregatives, l'homosexualitat implica paranoia. En aquestes societats no segregatives, es veu l'homosexualitat com el pas de l'adolescència a l'estat adult. Precisament la diferència que hi ha entre l'homosexualitat grega i l'homosexualitat tal com l'entendem avui, és que, en aquella societat, estava relacionada amb la transmissió del saber. L'entrada al saber era homosexual perquè el saber ha estat sempre temptat per homes; les dones han estat apartades del saber.

—Sense oblidar els condicionaments socio-econòmics —afegeix Roger—, és evident que una gran influència a la nostra cultura és també d'origen religiós: en el món judeocristià la sexualitat només és reproductiva.

—*Bé, a nosaltres ens interessaria que abordéssiu ara problemes més quotidians. Que parléssiu de la vida que es veu obligat a dur un homosexual, avui i aquí.*

—Mira, si no parlem del gai conscienciat, la majoria dels gais, el gai del carrer, se sent oprimat a tots els nivells. Ha d'estar portant una doble vida, una vida esquizofrènica... Normalment no accepta la seva pròpia personalitat: hi ha una dissociació entre el model estàndard de personalitat i la personalitat pròpia. Si això no s'assimila pot originar greus conflictes psicològics. Endemés, al medi ambient hi ha constantment el rebuig: sempre se sent a parlar del «marica»; els llibres que en parlen els cataloguen com a éssers perversos... Per exemple, hi ha un llibre que ha fet un mal enorme, *La màscara de carn*, de Maxence Van der Meersch... Jo conec més de tres homosexuals que han intentat suïcidar-se després d'haver-lo llegit. I penseu que aquest llibre té més de deu edicions... I en López Ibor...

—Per fer una mica més comprensible aquesta vida que ens veiem obligats a portar —puntualitza en Lubara—, jo

faria recordar als militants comunistes la seva vida de clandestinitat, la divisió entre la seva vida pública i la seva vida militant. Els qui durant la dictadura hem estat comunistes i homosexuals, hem hagut de portar una triple vida. Aquesta vida compartimentada podia portar a nivells totalment esquizofrènics, perquè resultava que ni tan sols la nostra vida privada podia entrar en la nostra vida militant, i evidentment cap de les dues podia interferir en la vida pública. Era un continu amagar-se. No sé si coneixeu el «Diari d'un homosexual comunista», però la repressió de l'homosexual també s'ha donat dins els partits polítics, on el fet de ser homosexual suscitava una certa desconfiança. A l'homosexual, hom li atribuïa tot d'adjectius pejoratius: un ser inestable, irritable, dominat per la gelosia.

—*Seria moment d'explicitar fets de la història recent, —diu en Petit—. A l'Alemanya de Hitler els homosexuals van estar tan perseguits i exterminats com els jueus i els comunistes. I durant la Revolució Russa va ser despenalitzat el fet homosexual, només tres mesos després que els soviets prenguessin el poder, l'any 1917. Amb Stalin, la repressió va tornar: desterrament a Sibèria, suïcidis de personalitats, exilis... Va ser també una «purga» tremenda.*

—*Actualment, ¿quina és la posició del moviment comunista internacional?*

—L'homosexualitat es torna a penalitzar a la URSS l'any 1934. A partir d'aquí tots els partits comunistes rebutgen l'homosexualitat, pauta que també van seguir els partits socialistes. A finals dels seixanta, sorgeix aquest moviment de lluites reivindicatives dels homosexuals, i aleshores els partits han de replantejar-se la qüestió. A França, fins i tot es treia els homosexuals de les manifestacions: la CGT els va expulsar de les manifestacions dels Primers de Maig. Però a poc a poc, els homosexuals hem intervingut dins dels partits —evidentment, som a tot arreu— i hem anat fent veure quins són els interessos que es defensen quan es reprimeix l'homosexualitat. Aleshores, els partits, a poc a poc, han anat canviant. Un dels primers a fer-ho va ser el Partit Socialista dels EUA, i els partits on el moviment homosexual era més fort; els partits comunistes han acceptat més això, per exemple, a Gran Bretanya, Suècia, Austràlia, Irlanda..., on els PC tenen taxatives declaracions en favor de l'homosexualitat. Ens sembla que els únics llocs dels països de l'Est on l'homosexualitat està actualment perseguida són Rússia, Albània i Bulgària;

en canvi a la RDA, Polònia, Txecoslovàquia, Hongria..., està despenalitzada i des dels 18 anys hi ha llibertat, tot i que no poden ni associar-se ni manifestar-se, com també passa amb d'altres sectors de tipus polític, però tenen els seus bars, etc... No, no estan perseguits.

—Quan va sorgir el moviment homosexual a Itàlia —continua en Lubara—, les argumentacions eren marxistes. Les argumentacions sobre el moviment, d'altra banda, gairebé sempre han estat fetes per marxistes. Bé, llavors va haver-hi, a la direcció del PCI, com un rebuig. És més; Enrico Berlinguer va sortir a la televisió a dir que aquells homosexuals no tenien res a veure amb el Partit Comunista. Això era per allà els anys 72-73, però els homosexuals no van parar aquí, i l'any 75 va sortir una declaració del PCI a favor de la lluita homosexual. A França també van canviar les coses a causa precisament de la radicalització que va portar el rebuig inicial; Juquin, diputat del PCF, ha estat encarregat de formar una comissió per tractar el tema. Aquí hem estat tots lluitant per la llibertat, i els partits comunistes, o aconseguen la llibertat per a tothom o no l'aconsegueixen per a ningú. D'altra banda, aquí no s'ha caigut en el rebuig del moviment homosexual, cosa que ens ha fet possible de dur una lluita conjunta, d'establir una línia revolucionària entre els homosexuals. El nostre alliberament va parell a l'alliberament dels altres sectors explotats o marginats de la societat, com són el proletariat, les dones, els joves. L'alliberament total dels homosexuals implica un nou tipus de relacions socials; ara bé, nosaltres lluitem pel que ja ara podem aconseguir de la societat capitalista, com és la despenalització. És la lluita que avui estem portant per la derogació de la «Llei de perillositat social».

—*¿La incidència de l'homosexualitat a les classes proletàries no és menor que a les classes altes?*

—No, inclús és major. El que passa és que, per exemple, la gent que ve del lumpen són els qui mai no podran reconèixer la seva homosexualitat. Aleshores la han de desviar envers certs contactes fortuïts a parcs, latrines... El proletariat industrial i el lumpen homosexual no van ni als pubs ni als bars, no es relacionen amb el món gai que ja hi ha una mica establert, sinó que realitzen les seves pràctiques, aquí a Barcelona, per exemple, a la Plaça de Catalunya, al Clot a altes hores de la nit, dues hores abans d'entrar al treball... Els homosexuals de la classe obrera són els qui més pateixen.

Mai no s'ha dit que a CCOO hi ha homosexuals. I això al FAGC ho sabem positivament, perquè la gent del FAGC té relacions sexuals amb gent que són de CCOO; però, heus ací que això mai ha traslluït, no només perquè la direcció de CCOO ho hagi intentat tapar, que podria ser, sinó perquè precisament aquesta gent són els últims que podran donar el crit en favor de l'homosexualitat perquè són ells els últims en reconèixer-se-la en ells mateixos. Poden portar una pràctica homosexual, però han estat educats tan absolutament en contra de l'homosexualitat, que senten un odi envers ells mateixos tan gran que només surt en el moment en què es desfoguen com poden, i immediatament tornen a viure la doble vida.

D'altra banda, la «Llei de perillositat social» a qui implica més és al lumpen, al més fotut. No hi ha actors, ni directors... a qui s'apliqui aquesta llei. A unes estadístiques recentment publicades a «Triunfo», de 90 homosexuals a qui es va detenir aplicant la llei, més de 60 eren obrers industrials i lumpen proletariat. I sobretot, obrers en atur, perquè quan hi ha atur, una manera d'aconseguir diners és venent el propi cos. I la primera vegada que una dona va a la presó per pràctiques homosexuals és l'any 75. Els homosexuals no poden solucionar l'atur, però sí que el patim. Quan els homosexuals anem a una manifestació contra l'atur, que es pensí que l'atur també el patim indirectament, a part que el podem patir com a treballadors.

—*Anant un altre cop a un terreny més quotidià, parlem dels mecanismes vostres en l' enamorament i les relacions sexuals.*

—Es reproduïxen bastant semblantment als mecanismes dels heterosexuals, les relacions de parella...

—*Amb els mateixos vicis?*

—Sí clar, perquè és l'únic model que tenim. Deixant a part l'homosexual conscienciat, igual que l'heterosexual conscienciat, l'homosexual normal el que fa és copiar l'únic model que té, i aquest és la parella heterosexual.

—*I no penseu que la parella està en crisi?*

—Evidentment. Aleshores prendre com a model una relació que està en un estat crític és un error. Però això, en els homosexuals, ja és el pas al teatre, a la màscara. Això de veure dos homes i un que és l'home i l'altre la dona... Jo sempre recordo un dit del meu poble: «tan maricon és el que dona com el que pren». Però els *travestis* i tot això són una minoria ínfima dins el món homosexual; però a la gent no

se li ocorre que a la construcció està ple d'homosexuals, i entre els descarregadors del moll, camioners, taxistes... És clar que hi ha *travestis* i gent especialment afeminada, però no són representatius. I això està demostrat que està relacionat amb la repressió: a més repressió de l'homosexual, més abunda l'afeminat, la «boja», «la mariquita»...

Per altra banda, i aquest és un altre element teòric, el que possibilita les relacions homosexuals és el trencament dels cànons entre subjecte i objecte, ja que en la relació homosexual el subjecte i l'objecte de la relació dual poden ser intercanviables. A partir d'això, els motlles socials et cauen a terra. Aquests moviments homosexuals prefiguren, doncs, un nou tipus de societat, un nou tipus de relacions socials.

—*¿Quina és la situació actual del Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC)?*

—Està en una fase d'augment de mica en mica. A Barcelona funcionen uns grups d'acció territorial (13 grups) que en general coincideixen amb una o més Associacions de veïns, dins les quals també incidim a través de les vocalies de gais o vocalies de sexualitat. Després hi han els grups d'acció territorial comarcals, dels quals només funcionen els de la perifèria de Barcelona: Barcelonès, Baix Llobregat, Vallès... A mesura que et vas allunyant de Barcelona ciutat, va costant més perquè l'opressió és molt més forta, els pobles són petits, tothom és més conegut... Ara, tot i així, hi estem incidint per mitjà de conferències, per exemple, per veure si d'aquesta manera podem arribar a les comarques..

—*Quin és el percentatge aproximat d'homosexuals?*

—Segons les estadístiques de Kinsey, corroborades arreu on s'han fet enquestes, el 50 % de la població ha tingut, al llarg de la vida, alguna experiència homosexual. Els homosexuals complerts, dins aquest tant per cent, oscil·len entre el 5 i el 7 %, i la resta són els bisexuals, més o menys.

Quina austeritat?

Reproduïm el capítol del programa a mig terme del PC italià dedicat al tema de l'austeritat proposada com a sortida progressista a la crisi econòmica actual, com a perspectiva basada en canvis en les estructures i en les finalitats del desenvolupament econòmic, de gran transcendència política i sobre la qual caldrà reflexionar seriosament.

Només elevat a sistema de govern el rigor i la guerra a les injustícies i als malgastaments és possible aconseguir que la crisi no sigui només una pesada càrrega que el poble italià està cridat a suportar a conseqüència de les contradiccions del sistema capitalista i de les distorsions de les quals són responsables les forces que han governat el país en els darrers trenta anys, sinó que esdevingui una ocasió històrica per obrir el camí a una societat més justa, més lliure i humana.

L'austeritat és una necessitat innegable per fer front a les dificultats econòmiques actuals. No té, doncs, alternativa. Però en la nostra concepció l'austeritat no constitueix un recurs momentani, un breu període de sacrificis dolorosos per tornar després a la vida de sempre; no és una reducció momentània de consums concebuts com immutables; és, al contrari, una proposta destinada a modificar, segons un programa precís, el mode de funcionar i les finalitats socials del mecanisme econòmic, l'orientació de les inversions, de la producció i de la despesa pública, la pròpia qualitat del consum, i a incidir així sobre els modes de vida que hi van lligats, sobre els models de cultura i de comportament de sectors sencers de la societat italiana.

Cal partir del convenciment que no és possible garantir una ocupació productiva a masses de joves,

assegurar igualtat de drets en el treball a les dones, inserir orgànicament el Sud d'Itàlia en un desenvolupament nou de l'economia nacional, sense introduir modificacions profundes en l'ús dels recursos, sense desviar mitjans immensos del consum cap a la inversió, sense fer pagar els impostos a qui els ha de pagar, sense un sanejament sever de l'administració pública, sense uns nous costums públics i privats que induueixin a repensar críticament certes habituds de vida. És precisament en aquest sentit que l'austeritat ha de ser considerada com l'únic camí per resoldre els problemes de la part més pobra de la societat, per encaminar cap a una solució els grans problemes de l'ocupació i d'una creixent igualtat social. I alhora és també l'única via per afermar nous valors individuals i socials, que corresponguin a l'exigència cada cop més viva entre les masses i entre els joves d'orientar el procés productiu i el desenvolupament de la ciència i de la tecnologia cap a la satisfacció de necessitats més elevades.

No entenem proposar un ideal de pobresa, ni un retorn a formes de vida arcaica, sinó una manera diversa de respondre a les necessitats dels individus i de la col·lectivitat, tot combatent qualsevol forma de distorsió dels consums i de malgastament dels recursos. Proposem un desenvolupament de les forces productives que sigui capaç de

combatre no sols la misèria que neix de la injustícia i de la desocupació, sinó també les noves formes d'empobriment humà i de desolació, la pobresa ideal i moral dels models de vida fins ara vigents.

Entenem d'aquesta manera esbossar la prospectiva d'una societat que es fonamenti en una racionalitat més gran, en el desenvolupament màxim de les forces productives i en les exigències de justícia que han madurat en la consciència d'amplíssimes masses humanes. Una *racionalitat* que sigui criteri inspirador del creixement de l'economia i de la societat, contra totes les tendències destructives dels recursos i de les potencialitats mateixes de la persona humana. *Un desenvolupament modern de les forces productives* que permeti la creació d'una riquesa social més gran; una direcció conscient del procés de creixença econòmica que permeti de resoldre de manera equilibrada les relacions entre ciutat i camp, entre nord i sud, sense saquejar ni destruir la natura, el terri-

tori, els recursos del país. Un criteri de *justícia* que tendeixi a satisfer les necessitats essencials de tota la població, garantint el desenvolupament lliure de la personalitat i de la vida dels individus, i esperant repartiments injustos i desigualtats intolerables, també mitjançant un ús eficaç del sistema fiscal i de la despesa pública. Sobre aquesta base es podrà fer avançar cap a la seva solució —tot atacant els privilegis i combatent l'egoisme corporatiu— les grans qüestions nacionals, i afrontar amb un esperit unitari, de comprensió i de tolerància, els problemes cada vegada més amplis i complexos de la marginació i de l'apartament dels més febles.

Finalment, l'adopció d'una política d'austeritat al servei de les necessitats essencials de l'home és inseparable d'un ulterior salt endavant en la vida democràtica de la societat, no essent concebible ni realitzable sense un màxim d'adhesió, participació i control des de baix.

Crida contra la repressió a Alemanya

El «suïcidi» a la presó de A. Baader, J. K. Raspe i G. Ensslin és un homicidi: és la «solució final» que l'actual govern alemany està aplicant als sobrevivents del grup RAF (Rote Armee Fraktion). En una presó model on estan controlats fins i tot els sons, la llum, la temperatura, no és possible introduir armes de foc ni tampoc que els presos condemnats a l'aïllament tinguin cap notícia de l'exterior. Excepte si els escarcellers fan entrar les armes i filtren les notícies. Per tant, som al davant d'un homicidi d'homes i dones reclosos i indefensos o —i encara seria pitjor per a un Estat— som al davant d'una deliberada instigació al suïcidi.

Estem enfront d'una «solució final», enfront d'una operació d'extermini; ja es «va suïcidar» Ulrike Meinhof, ja es va deixar morir Holger Meins, i ja se «suïcidaren» Baader, Raspe i Ensslin, i ja està agonitzant per suïcidi Irmgard Moeller. Els detinguts que encara sobreviuen (Karl Heinz Delwo, Hanna Elisse Krabbe, Bernard Roessner, Ingrid Schubert, Guenter Sonnenberg, Verena Becker, Werner Hoppe) estan detinguts «tot esperant el suïcidi». En aquest punt, en nom dels drets humans i civils que han de ser reconeguts també als presos, fem una crida a totes les forces polítiques i socials, a totes les persones atentes a aquesta tragèdia per tal de posar fi a l'aïllament que porta la mort, per tal que el dret a la vida sigui garantit a aquests homes i dones. La crida a *Amnesty International* no ha de reduir-se —com fa hipòcritament

el govern alemany— a l'autòpsia dels cadàvers.

Tot Europa està tràgicament interessada en tot el que s'esdevé a Alemanya. Per això demanem a les organitzacions socials, culturals i polítiques d'Europa, a les persones que saben quines desgràcies genera la violació dels drets humans, que enduguin una campanya enfront del govern alemany adreçada a exigir el respecte dels drets de l'empresonat, drets que no consisteixen tan sols en un règim de presó que no mati, sinó a més en la revisió dels processos que també (quan s'han celebrat) han estat il·legals i terroristes.

Primeres adhesions recollides a l'Estat espanyol:

Jorge Herralde (*Editorial Anagrama*)
Joan Senent-Josa
José Agustín Goytisolo
Luis Goytisolo
Domènec Font
Carlos Trías
Miguel Romero (LCR)
Joaquim Jordà
Redacció de *El Viejo Topo*
Joaquín Estefanía (director de *El Cárabo*)
Eduardo Barrenechea (subdirector de *Cuadernos para el Diálogo*)
Pedro Altares (director de *Cuadernos para el Diálogo*)
Redacció de *Combate*.
Manuel Sacristán
Francisco Fernández Buey
Redacció de *Zona Abierta*
Antonio Gala
Basilio Martín Patiño

DOCUMENTS

Jaime Pastor	Eugenio del Río (secretari general del MC)
Jorge M. Reverte	Ignasi Faura (secretari general de OCE-BR)
Ludolfo Paramio	Redacció de <i>Revista Mensual/Monthly Review</i>
Redacció de <i>Vindicación Feminista</i>	Pau Pons (LCR)
Icaria Editorial	MIR Chileno
Redacció de <i>Materiales</i>	Antonio de Miguel (director de <i>Tribuna Socialista</i>)
Francisco Hernández Sallans (director de <i>Argumentos</i>)	Jesús Prieto (de l'executiva de la UGT/Madrid)
Daniel Lacalle	Rodrigo Vázquez de Prada (redactor cap de <i>Mundo Obrero</i>)
G. Trías Vejarano	Ana de Prado (directora de <i>En Lucha</i>)
Fernando Claudín	J. A. Gabriel y Galán (secretari del PEN Club español)
Alfonso Carlos Comín	El Cubri
Carmen Alcalde	Ric, ric
Ana M. ^a Moix	Antonio García Márquez
Lidia Falcón	Hugo Neira
Donato Fuego (Comitè executiu del PSP)	Enrique Bustamante
Redacció de <i>Saida</i>	
Diego Fábregas (secretari general del OIC)	
Biel Mesquida i Armengual	
Juan Marsé	
J. M. ^a Vidal Villa	

* Aquesta crida, iniciativa de la redacció del diari italià *Il Manifesto*, ha sigut recollida i difosa per les revistes *El Viejo Topo*, *Materiales* i *Zona Abierta*. A més de les firmes de l'Estat espanyol aquí recollides, hi figuren les d'Alberto Moravia, J. P. Sartre, C. Luporini, S. de Beauvoir, Lucio Magro, R. Rossanda, Bruno Trentin, V. Foa i altres.

Alberto Fernández:

EL PARO

Editorial Mañana,
Col·lecció «El Martillo Pilón»,
Madrid, 1977,
80 pàgines, 100 pessetes.

L'atur és avui un dels problemes més punyents no solament a l'Estat espanyol, sinó també a la majoria d'estats que es mouen en el marc del sistema de producció capitalista.

Qualsevol plantejament encaminat a apuntar solucions per a l'atur ha de partir d'un coneixement dels mecanismes que el generen.

El llibret que presentem, integrat en una col·lecció que té com a objectiu la divulgació de temes teòrics de caràcter econòmic, històric i polític, des d'una perspectiva marxista i de classe, pretén, d'una banda, explicar l'origen i el desenvolupament de l'atur sota el capitalisme i, d'una altra, situar-lo en el procés capitalista espanyol.

La seva tesi central és que l'atur és inseparable del mode de producció capitalista i que, per tant, solament un nou sistema de producció pot accedir a trobar-hi una solució, cosa que, però, no és obstacle perquè la classe obrera i els assalariats en general lluitin per fer disminuir el seu volum i per millorar les condicions socials i econòmiques dels afectats.

L'anàlisi marxista permet descobrir que el nombre d'aparelladors necessaris per a la producció no respon a una racionalitat objectiva i universal, sinó a la racionalitat històrica i concreta d'un mode de producció basat en la maximització del benefici econòmic dels propietaris dels mitjans de producció gràcies a l'explotació d'aquells que solament posseeixen la seva força de treball.

Aquesta racionalitat capitalista crea una condició necessària per al seu bon funcionament: l'atur. L'existència d'un nombre permanent de

treballadors sense ocupació permet al capital de disposar d'un flux continuat de mà d'obra relativament barata i de reduir per sota del seu valor la força de treball ocupada.

En l'etapa actual de capitalisme monopolista, l'atur deixa d'ésser un desajustament saludable per al sistema per convertir-se en un problema d'àmplies proporcions, incapaç d'ésser regulat segons el sistema keynesià de decidir entre inflació o atur, com a conseqüència del predomini dels interessos de les grans empreses, les quals no pretenen el bon funcionament del propi sistema capitalista, sinó que competeixen per l'augment il·limitat del benefici.

Respecte de l'atur a l'Estat espanyol, l'autor planteja que la crisi econòmica actual l'ha agreujat, però que els seus orígens es troben en la mateixa configuració del capitalisme espanyol. Per tant, la millora de la situació de desocupació no es produirà com a resultat de la superació de la crisi, sinó gràcies a un canvi profund en els elements que configuren el nostre sistema capitalista.

Llibre de divulgació i d'introducció, el qual no arriba a plantejar solucions, però que resumeix les qüestions essencials que configuren l'atur. En aquest sentit, pot constituir un instrument útil de formació i de reflexió.

Joan Gay

CUADERNOS CÉNIT

Madrid, Editorial Cénit, 1977;
75 pessetes/u.

Aquesta col·lecció, editada de forma molt modesta, aporta als militants i simpatitzants comunistes uns petits opuscles que recullen de manera sintètica i clara qüestions de teoria lligades als problemes d'avui a Espanya. El segon quadern és un recull de textos de S. Carrillo és-

crits després de 1968, sota el títol *Hacia un socialismo en libertad*. El tercer agrupa un text de Tomás García, diputat per Màlaga i membre del CE del P.C., sobre la crisi general del capitalisme, i una breu panoràmica històrica fins als nostres dies sobre el moviment revolucionari internacional, de Manuel Azcárate. El quart, d'Ignacio Gallego, es titula *El partido de masas*. El sisè inclou un treball de S. Sánchez Montero titulat *El Estado*, síntesi de la teoria marxista de l'estat feta a partir del punt de vista de l'actual lluita pel socialisme a Espanya, i *El problema nacional en España*, de Santiago Alvarez. Una col·lecció de llibrets útils, com a textos de lectura en cursets de formació elementals.

S.

Fernando Claudín:

**EUROCOMUNISMO
Y SOCIALISMO**

Madrid, Siglo XXI, 1977,
181 pàgs.; 200 pessetes.

El llibre emmarca molt bé, del punt de vista històric i documental, el que és l'eurocomunisme. L'origen del terme, la maduració d'una línia conjunta de partits comunistes de diversos països europeus, les relacions i les polèmiques amb la URSS i altres països socialistes, els problemes actuals d'estratègia: tot hi és condensat amb una gran claredat i amb el rigor característic de l'autor.

És interessant la descripció de la crisi econòmica, que recull d'Ernest Mandel, segons la qual ens trobem en una «fase llarga de crisi estructural» del capitalisme iniciada el 1967 (sobretot si tenim en compte l'escassetat d'anàlisis polítics des de l'esquerra que incorporin com a factor d'estudi de la conjuntura l'examen dels fets econòmics de base). Malauradament, després de si-

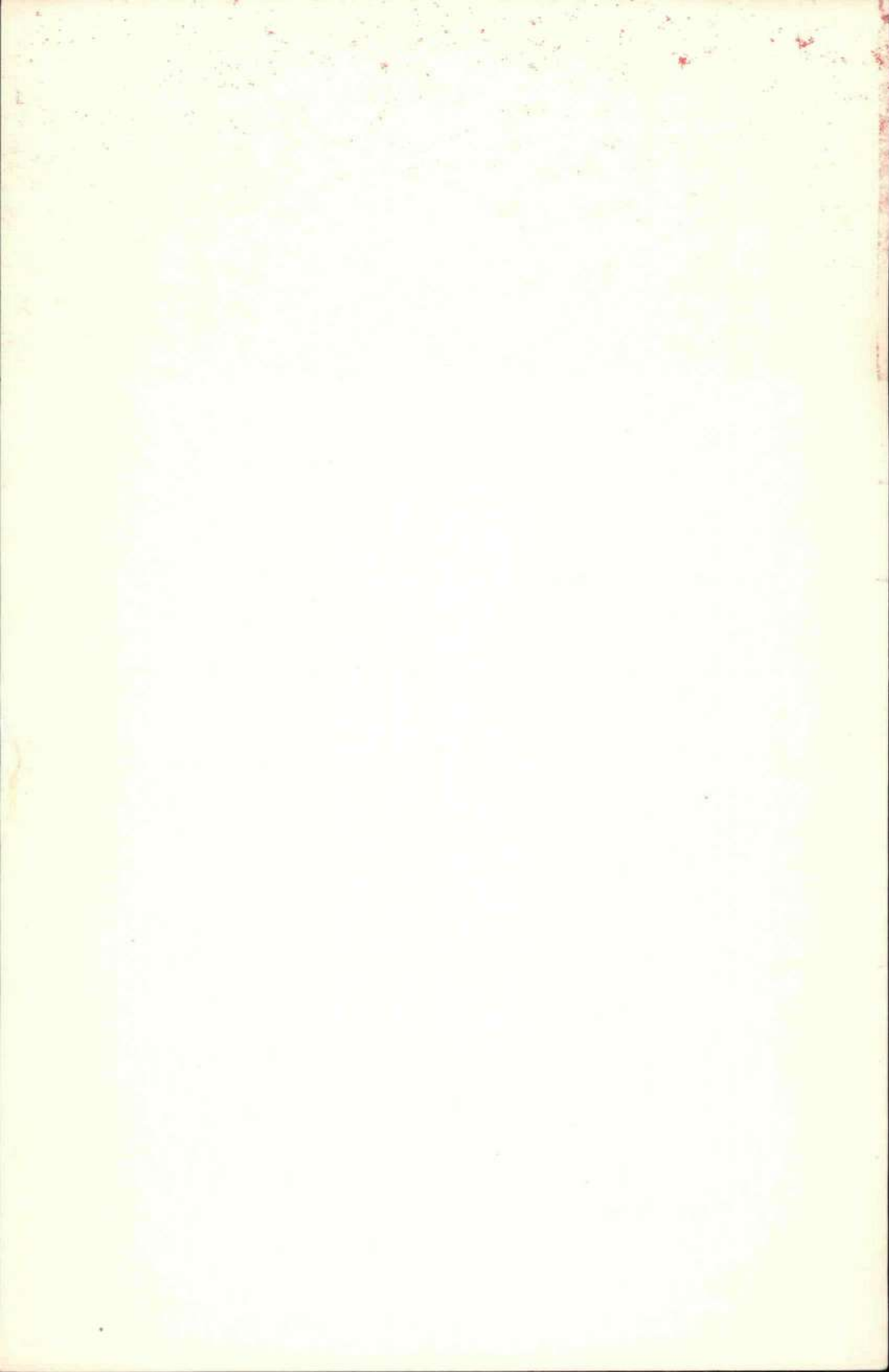
tuar la crisi econòmica, l'autor pràcticament no la pren en consideració al moment de raonar sobre les perspectives de l'eurocomunisme (serà una manera de «gestionar la crisi»?).

La segona part del llibre examina les relacions entre els partits comunistes d'Europa occidental i Moscú. És també una part apreciable del punt de vista documental. La valoració del caràcter de classe de les societats de l'òrbita soviètica és audaç i contundent: no són socialistes, són societats de classe de tipus diferent al capitalisme, etc. Aquesta contundència, que pot semblar en certs moments massa rígida, li permet de fonamentar una clara estratègia europeïsta com a proposta per a les forces del socialisme europeu, com a única forma d'escapar al pes conservador dels dos sistemes, nord-americà i soviètic.

La tercera part és rica i suggeridora. Es beneficia de l'avantatge de poder parlar amb simpatia per l'eurocomunisme, però des de fora, amb una gran llibertat de crítica. Obre un debat interessantíssim sobre els fenòmens nous de la lluita de classes a Europa del 1968 ençà. Subratlla la importància decisiva, per fer avançar l'alternativa socialista, de tot el que sigui conquesta d'influència cultural i política i de l'increment de l'articulació social de les masses treballadores a través de formes de democràcia de base que no entrin en contradicció amb la democràcia representativa. Pàgines particularment actuals i tenses són les dedicades al «test italià de la via democràtica al socialisme».

Un llibre estimulant, en suma, que tot reconeixent que «la via democràtica és l'única possible a Europa», dóna molts elements crítics i fa pensar. Obra útil per conèixer breument i sense dificultats l'estratègia eurocomunista.

S.

Preu: 75 ptes.

Dipòsit legal: 37.808